

l'altra mirada

editada a Palma per

ISSN 244-8117

número 97

setembre 2020

UN ALTRE ESCLAFIT

In Memòriam

Jaume Salvadiego

Magdalena Aguiló Victory

Editorial

L'ull crític

- 2.1 Un important dictamen elaborat per les Illes Balears
- 2.2 Una Europa adulta
- 2.3 El sobiranisme de les Illes I

*Josep Valero
Maria Garcies
Miquel Rosselló del Rosal*

El poble té la veu

- 3.1 La cultura imprescindible Manifest
- 3.2 La Germania mallorquina complirà cinc-cents anys...
- 3.3 Un esbòs de Diada per al segle XXI
- 3.4 Manifest APLEC JOVE

*Diversos autors
Maria Margalida Perelló Pons
David Pujol*

Què està passant?

- 4.1 Pacte pel foment de l'economia social i solidària
- 4.2 Cinc reflexions incòmodes sobre el present i el futur ...
- 4.3 El Fugat, el Preparat i la crisi del regnat
- 4.4 De la necessitat d'un Pla de Rescat per a l'Educació

*Miquel Rosselló del Rosal
David Abril
Laura Camargo Fernández
Joan Josep Mas Tugores, Collet*

L'entrevista

MARGALIDA FRONTERA BORRUECO

Biel Pérez i Pep Valero

Construint alternatives

- 5.1 Nou curs per Fundacions Darder Mascaró
- 5.2 25 anys de REAS, una història de valors
- 5.3 TERRANOSTRA arriba a Palma
- 5.4 Neix Som Servei Energètics Mallorca

*Miquel Rosselló
Toni Pons
Josep Ramon Balanzat
Francisca Mulet i Guillem Solivellas*

Trinxera municipal

- T.1 De places i d'emèrits
- T.2 Andratx, nova etapa

*Miquel Àngel Contreras
Joan Manera*

Altres veus

- 6.1 La criminalització de les classes populars
- 6.2 La justícia emana del poble?
- 6.3 Dom Pere Casaldàliga

*Joan Pau Jordà
Jaume Bosch
Cecili Buele i Ramis*

Cultura

- 7.1 Maena Juan, ens volem moltes com ella
- 7.2 Alvar Valls. Entre l'infern i la glòria
- 7.3 El sànscrit en català i en espanyol. Els diccionaris

*Miquel Àngel Llauger
Maties Garcias
Gonçal A López Nadal*

El racó d'en Joan Miquel

Joan Miquel Lladó i Ribas

Contraportada

IN MEMORIAM

Jaume Salvadiego

(Barcelona, 1956 - Palma, 2020)

Magdalena Aguiló Victory

Comissària i gestora cultural

Presentar la figura i l'obra de Jaume Salvadiego em resulta veritablement complicat en uns moments envaïts de tristor per la pèrdua d'un amic i col·laborador excepcional. Salvadiego era un creador nat: exercia d'artista, dissenyador gràfic, docent de tallers, fotògraf rastrejador d'imatges urbanes, actor ocasional, gestor cultural i col·laborador de projectes dispersos que palesen una curiositat i un compromís infatigable. Però per damunt de tot, era un amic que conreava l'amistat com un bé superior, com una forma de garantia i resistència per fer front a un entorn social i polític que no el satisfieia. L'enorme cabdal d'amistat que atresorava era la raó de la seva existència juntament amb l'amor immens cap al seu estimat fill Marc. Jaume Salvadiego posseïa una sorprenent elegància natural acompanyada d'una dignitat i un sentit de l'honestedat inusuals, unes qualitats que trobam pràcticament exhaurides en el món actual. I totes aquestes virtuts restaven amarades d'una ironia subtil i sorneguera capaç de fulminar a l'instant persones, fets o situacions que mai no tendrien cabuda en el seu cercle personal.

Salvadiego habitava amb més facilitat els terrenys alternatius i gairebé sempre, treballava des d'espais que fugien de l'aixopluc institucional. Era el plaer i la llibertat de sentir-se independent i sense la pressió comercial de galeristes o de l'oficialitat dels museus. L'estreta col·laboració amb el Bar Rita en seria un bon exemple: des d'aquest espai va impulsar un bon grapat d'exposicions d'artistes de qualitat reconeguda, artistes que habitualment defugien la presència en els canals convencionals de l'escena local. Record especialment les mostres de Lluís Juncosa, Miquel Àngel Llonovoy, Tatum, Jaume Gual, Doctor Morey i tants d'altres que va impulsar des d'allà; a més de mostrar les seves creacions una vegada a l'any. Aquest estiu havia iniciat una nova experiència amb la presentació de tres mostres alhora a tres espais diferents -Bar Rita, Sa Travessa i Ca na Juanita-, una iniciativa amb voluntat de tenir continuïtat gràcies a l'èxit obtingut i a la dinamització que suposava per al barri i els locals esmentats. Sense oblidar les fèrtils col·laboracions amb l'espai d'Antònia Camia, primer a Palma i després a Felanitx, aportant dissenys específics d'objectes i altres propostes. L'amic Salvadiego és un exemple a seguir de com començar a pensar la cultura d'una altra manera després d'aquesta crisi ferotge. N'és un exemple de creació participativa i bona gestió cultural amb pressuposts irrisoris i sense necessitat de suports institucionals. Una forma de pensar l'art en una escala més propera i més íntima que contribueix a sanejar un sistema cultural greument ferit.

L'afany d'experimentar i el seu amor a la poesia el va dur a voler visualitzar alguns dels poemes d'Andreu Vidal, poesia que va descobrir tard però quan ho va fer, el va captivar immediatament. Salvadiego es va sentir atret per aquesta part visual que sempre acompanya la poesia d'Andreu Vidal i de manera gairebé espontània, va començar a reunir peces aïllades del seu entorn primigeni, peces amb les quals creava poemes visuals segons li anaven suggerint els textos de Vidal. Després de repetides lectures dels versos escollits, l'artista organitzava els objectes descontextualitzats, en nous conjunts amb lleis pròpies en el qual inseria el poema que l'havia inspirat. El resultat és d'una bellesa decadent, a vegades surrealista o tenebrosa però sempre immensament poètica. També en alguns d'ells hi trobam alguns llampecs del seu humor característic i a d'altres, certs resons de l'artista americà Joseph Cornell. El conjunt d'objectes

poètics creats per Salvadiego va ser l'origen de la gran exposició dedicada al poeta Andreu Vidal -"Andreu Vidal.

Restar per sempre en la cosa mirada"- produïda per la Fundació Mallorca Literària al CC Misericòrdia, mostra que prepararem junts amb la col·laboració de Tatum i Gabo Colom en el disseny del muntatge. Tot i que ja ens coneixíem des de començaments dels anys noranta, la llarga preparació d'aquest projecte amb tots els entrebancs que junts patírem, va reforçar enormement la nostra amistat i em va fer descobrir nous registres d'una personalitat divertida, generosa i entranyable. He tingut molts col·laboradors al llarg de la meua vida professional però puc donar fe que mai no m'havia trobat una persona tan resolutiva amb un esperit de disponibilitat immediata i amb tants registres alhora. Les seves habilitats eren tantes que sense adonar-te esdevenia imprescindible en el teu dia a dia. Està clar que la seva absència ens deixa orfes i amb una vida a partir d'ara, molt més difícil.

Salvadiego rastrejava habitualment els contenidors i els mercats de vell a la recerca d'objectes trobats que el seduïssin o despertassin el seu interès, coses que "de tant fremir a penes existeixen" com diria Andreu Vidal en un dels seus poemes. Objectes vells o morts que s'havien desproveït de la funció per la qual havien existit. Artista i poeta són d'una generació que va saber trobar poesia més enllà de la literatura, en objectes devastats pel pas del temps o en imatges esmorteïdes, amb la capacitat d'arreglar-los en associacions surreals i aconseguir finalment una nova funció visual i poètica. Dins aquesta mateixa línia inclouríem el treball que va realitzar sobre imatges d'antics rètols de comerços del centre de Palma.

El territori més conegut de l'obra de Jaume Salvadiego són les seves criatures marines obtingudes mitjançant la tècnica japonesa de gyotaku, o bé retocades amb pintura o directament pintades amb acrílic. Un univers en el qual suren pops, sèpies, ratjades, anfosos o caps roig i que Salvadiego va gaudir de transitar fins al final dels seus dies. Encara resta oberta una exposició que he comissariat a Can Pieres de Montuiri en la qual les seves criatures dels fons marins dialoguen en harmonia amb les escultures de ferro rovellat de Ferran Aguiló. També la crisi sanitària va obligar a ajornar una exposició prevista a la Galeria Dionís Bennisar sobre aquest tema i que esperam que s'arribi a inaugurar.

A més dels mons poètics i submarins, Jaume Salvadiego va crear una excel·lent col·lecció de retrats de figures del món del jazz -Chet Baker, Charles Mingus, Nina Simone... Una llarga llista que inclou els músics més potents d'aquest món musical. Un conjunt de retrats que va voler mostrar sense èxit en el context del festival de jazz recuperat per l'Ajuntament de Palma. Per altra banda, també són molt interessants els retrats d'escriptors que eren del seu gust com és ara, William Burroughs, Charles Bukowski, Walt Whitman o H.P. Lovecraft. I sense oblidar-nos del seu interès a retratar figures del món de la boxa com el boxejador francès Marcel Cerdan. Tot plegat, un conjunt d'obra artística de qualitat que hauria de ser ordenada, catalogada i mostrada al públic per evitar de totes les maneres que pugui caure en l'oblit.

Amic Jaume Salvadiego, com deia el gran poeta Paul Valéry "Le vent se lève... Il faut tenter de vivre". Haurem d'intentar viure sense tu.

PS : Des de l'equip de redacció de l'altramirada.cat volem agrair a l'amiga Magdalena Aguiló Victory aquestes paraules. En Jaume Salvadiego va col·laborar, durant uns anys, amb les Fundacions Darder Mascaró en el disseny i composició dels nostres anuncis dels actes, en el primer número en paper de la nostra revista, sempre disposat amb eficàcia i celeritat. Perviurà en el nostre record.

Comença un nou curs escolar i polític carregat d'incerteses. Els pitjors pronòstics sobre un rebrot del coronavirus a la tardor s'han avançat, i el mes d'agost s'ha tancat gairebé amb el mateix nombre de contagis que en els sis mesos anteriors. Les autoritats s'esforcen per desvincular-ho del turisme, però és evident que aquests mesos de retorn a una nova normalitat que es volia semblar massa a la vella, prioritant la reactivació econòmica com si res no hagués passat, han reviscolat la pandèmia i s'ha posat en risc la salut pública.

Es tornen a prendre mesures extraordinàries, com l'ús de la mascareta gairebé en tot context, i la prohibició total de fumar a qualsevol espai públic, i ara tothom ha de córrer per mirar que nins, nines i joves puguin tornar a l'escola després de sis mesos allunyats d'elles, si més no físicament, amb tot el que això comporta. Res no està garantit en aquest principi de curs, però és evident que si s'ha estat generós amb l'apertura de tota mena d'establiments fins a la data, més que posar ara entrebancs a l'inici del curs escolar amb la màxima normalitat, el que han de fer les administracions, totes, començant per un Estat que ni tan sols cobrirà una baixa dels pares i mares per quarantena de les famílies, passant per les comunitats i els ajuntaments, és posar tots els recursos necessaris perquè això sigui possible.

Recursos per a això i per a altres qüestions imprescindibles, com l'allargament dels ERTOS, expedients de regulació temporal d'ocupació, en una situació sense precedents on a les Illes, gairebé la meitat de la població activa està en aquests moments sense feina, però sobretot sense massa perspectives. Per això també és important que els esforços es reparteixin entre l'atenció a l'emergència social immediata, perquè ningú no quedi pel camí, i la mirada llarga, acordant amb el màxim d'actors socials i econòmics un canvi de model que ara ja és més que evident que no pot esperar. Tornar als 18 milions de turistes no és ni possible ni desitjable, i per tant els esforços s'han de centrar en la reconversió de tot plegat i la recerca d'un equilibri econòmic que permeti viure dignament a la majoria dels illencs.

El curs polític comença -segueix- crispat, i s'estrena amb la fútil moció de censura de l'extrema dreta, i les negociacions d'uns pressuposts on el PSOE s'entesta a mirar cap a la dreta en lloc de lligar les partides necessàries per encarar aquests temps difícils amb els seus propis socis de govern i les forces sobiranistes que varen facilitar la investidura. No sembla la millor estratègia per consolidar l'única opció de govern alternativa als feixistes, que segueixen amb la seva feina de desgast de l'executiu i allò que és més perillós: de discursos d'odi i de fragmentació i enfrontament de la societat.

Acaba el mes d'agost també amb un altre esclafit, amb una tempesta atípica, a Banyalbufar, que ha deixat danys materials i ambientals de gran importància. Atípica, però fidel a allò que implica un canvi climàtic que seguim ignorant: l'increment dels fenòmens climàtics extrems, un altre element de vulnerabilitat que cal tenir en compte encara que hagi estat aparcat a l'agenda política.

Equip de redacció

Consell de Redacció: *Biel Pérez Alzina, Miquel Rosselló del Rosal, Maria Salleras, Lila Thomás i Andreu, Josep Valero González, David Abril Hervás, Guillem Solivellas i Reynés, Miquel Àngel Contreras*

Maquetació i pàgina web: *Guillem Solivellas i Reynés*

L'ull crític 2.1 *Un important dictamen presentat per les Illes Balears al Comitè Europeu de les Regions*

Josep Valero

CAP A UN ÚS SOSTENIBLE DELS RECURSOS NATURALS EN EL CONTEXT INSULAR MEDITERRANI

Pel plenari del Comitè Europeu de les Regions, a celebrar entre el 12 i 14 d'octubre, està previst presentar aquest projecte de dictamen que tindrà com a ponent a la Presidenta Francina Armengol. Una ponència coordinada pel DG d'Afers Exteriors del Govern Antoni Vicens i que ha tingut com expert a Carles Manera, fins fa poc President del Consell Econòmic Social, CES de les Illes Balears. Ve aprovat per la comissió de Recursos Naturals del Comitè.

<https://cor.europa.eu/es/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-344-2020&cldee=YXZpY2Vuc0BkZ3JlLnNhaWIuZXM=&recipientid=contact-5c6c7af6a106ea118116005056a043ea-cd7055f2853445fcb6c6dc4eb90c0374&esid=7f20faa3-39b2-ea11-8118-005056a043ea>

El projecte de dictamen recorda que el 95% dels habitants que viuen a illes de la UE, corresponen a illes de la Mediterrània. Que aquestes tenen uns ecosistemes prou rics i específics, amb un elevat nombre d'endemismes, a la vegada que compten amb escassos recursos naturals i que són molt vulnerables a les amenaces del canvi climàtic i a la congestió produïda per l'escassetat de territori, especialment en les illes de dimensions més reduïdes.

Que la majoria tenen una dependència externa dels combustibles fòssils, recursos hídrics limitats i amb risc de degradació, i en general amb una manca de polítiques integrals del cicle de l'aigua. Que tenen una economia molt especialitzada o bé en el sector primari (agricultura i pesca) o en el terciari (turisme), el que comporta una major fragilitat a la seva estructura productiva.

Se sol·licita als estats membres de la UE i a la Unió per a la Mediterrània que col·laborin per aconseguir una declaració ministerial sobre el context insular mediterrani, reconeixent a les illes mediterrànies com una àrea especial dintre de la UE, amb necessitats concretes i una cultura, un patrimoni i un medi ambient, que deuen gestionar-se i protegir-se de manera específica i mancomunada.

En aquest context s'instà a les institucions europees a obrir unes línies específiques de suport que tinguin en compte les característiques de les illes mediterrànies, en consonància en les línies estratègiques de lluita contra el canvi climàtic, l'impuls a l'economia verda i blava, potenciar l'economia digital, desenvolupar la cohesió social, que inspiren el nou mandat de les institucions de la Unió Europea. I molt més en el context de crisi que ha provocat la COVID19.

Es demana millorar la resiliència del sistema agroalimentari de les illes i a obtenir un major grau de sobirania alimentària, una gestió sostenible dels recursos pesquers, que el Pla d'Acció de la UE per a l'economia circular, tingui en compte l'elevada població flotant vinculada als fluxos turístics, es recorda que la mobilitat externa de les illes sols es pot fer per via marítima o aèria i no es poden prendre mesures en aquests àmbits com si la UE fos un únic territori continental. Que el transport de mercaderies és entre dues i quatre vegades més car que en el continent, i que té efectes directes sobre la productivitat de les produccions locals.

A la vegada es remarca que les illes mediterrànies són un punt de frontera de la UE que tenen la pressió de les crisis immigratòries, i a la vegada un punt d'oportunitat per fomentar les relacions entre les ribes nord i sud de la Mediterrània en el context de les polítiques de la Unió per a la Mediterrània. Les illes mediterrànies han de formar part de la cooperació transfronterera i no té sentit que a les illes s'apliqui el límit de 150 km dels territoris continentals.

El projecte de dictamen també reforça la necessitat d'una major relació estructural entre les illes de la mediterrània, a semblança de l'aliança «*Med Insulae*» constituïda per Sardenya, Còrsega, l'illa de Gozo de Malta i les Illes Balears.

I com no podia ser d'altra manera, emplaça a crear uns instruments de finançament per a l'ús sostenible dels recursos naturals de les illes. Per una banda que en les polítiques generals de la Unió i més en concret, en els programes plurianuals dels diferents fons estructurals, es tinguin en compte les especificitats de les illes en el moment d'aplicar-se.

I per altra i com apartat específic de les conclusions del dictamen, que per a una aplicació real i efectiva de l'article 174 del Tractat Fundacional de la Unió Europea (TFUE), convé desenvolupar per a les illes de la Mediterrània un article com el 349 del TFUE, que ha afavorit a les regions anomenades ultraperifèriques, que curiosament la majoria d'elles són també territoris insulars.

En resum, un projecte de dictamen que si resulta aprovat com és previsible, demana a la Comissió Europea que elabori una estratègia per a les illes de la Mediterrània i promogui una associació reforçada amb accions concretes i coordinades entre aquests territoris, els estats membres i la UE.

Per avançar cap a una transició cap a un nou model econòmic més sostenible per a les nostres Illes, cal dissenyar una estratègia europea i mediterrània que l'emmarqui. Aquest projecte de dictamen és una primera passa i va en la bona direcció.

Una Alternativa per un Nou Model Energètic

Maria Garcies

En els darrers anys, noves forces erosionadores endògenes i exògenes –com el *Brexit* o la crisi de l’aliança transatlàntica– amenacen la resiliència del projecte europeu i la seva capacitat de lideratge, situació agreujada per la crisi de la covid19. Alguns, però, encaren el 2021 com l’any en què Europa podria convertir-se en “un ésser adult”. La pregunta del milió: la nova crisi, pot ser una oportunitat de progrés per a la Unió Europea?

Dos moviments claus en la gestió d’aquesta crisi posen a priori de manifest l’evolució de la Unió cap a una fase de maduració. En primer lloc, i sempre en comparació amb la precedent crisi de l’euro, la Unió Europea ha optat per una “tesi de gran inversió”. La resposta europea –cal dir, liderada per França, Itàlia i Espanya– no respon a l’anterior “tesi de mínims” centrada en un rescat de la macroeconomia, sinó que inclou també ajudes per minimitzar l’impacte de la crisi social i les conseqüències negatives sobre l’economia real. Encara que el nou pla de rescat pugui tenir deficiències i quedi per veure com evoluciona, és un pas històric de difícil retrocés.

Per altra banda, el segon moviment clau té a veure amb el factor temps. Tot i que la primera reacció europea a aquesta crisi va ser massa lenta, cal recordar que la resposta a la crisi anterior no es va fer realitat fins al 2012, 4 anys després del seu inici. La resposta més ràpida a l’actual crisi podria estar relacionada amb la sortida del Regne Unit, que difícilment hauria acceptat una resposta en aquests termes.

L’actual crisi provocarà una forta pressió sobre el nou marc financer de la Unió i obligarà, certament, a modificar l’agenda i les prioritats de la Comissió. Ara bé, aquest nou context no farà minvar la importància de dos reptes globals: l’ecològic i el digital. A conseqüència del covid-19, la necessitat d’iniciar aquestes dues transicions a Europa no només no desapareix, sinó que s’accelera, amb la mala notícia d’estar condemnades a transcórrer en el marc d’una nova crisi del multilateralisme.

- **Les bases de la Unió Europea postcovid**

Crisi del multi-lateralisme

En els darrers anys s’ha apreciat un deteriorament de les relacions internacionals per la creixent rivalitat estratègica entre els EUA i la Xina. S’observa, paral·lelament, la dificultat d’algunes organitzacions multilaterals per fer front als reptes de la globalització.

El nou context global de la pandèmia no sembla propiciar cap canvi de paradigma. Les grans potències estratègicament autònomes –EUA, la Xina o Rússia– han instrumentalitzat la crisi del covid-19 per alimentar i justificar la seva rivalitat. L’aïllament de Trump amb la sortida de l’OMS, el qüestionament de les regles del joc internacional, les campanyes de desinformació i propaganda i la carrera per monopolitzar la investigació al marge de les organitzacions internacionals en són bons exemples.

Per a la Unió Europea, tot això implica limitacions en la seva capacitat de lideratge transformador a escala global i entrebancs en la materialització del nou relat estratègic de la Comissió Von der Leyen centrat en l’agenda verda i digital.

Transició ecològica

La prioritització de l'agenda verda ja era una realitat abans de la covid-19. La nova Comissió ha plantejat una transició ecològica que pot canviar les bases de l'economia però el nou context de crisi dificulta les ambicions climàtiques plantejades inicialment: assolir la neutralitat climàtica el 2050. L'actual risc és que la crisi margini l'agenda verda i, tot i que la Comissió aposta de moment per integrar-la en la resposta a la covid-19, la realitat és que el pla de rescat aprovat ha fet minvar la quantitat d'instruments europeus dedicats a finançar aquesta transició.

La transició ecològica implica mesures amb cicles d'inversió molt llargs: canvis estructurals d'avui que repercutiran d'aquí a trenta o quaranta anys. Sembla que la Unió té encara impuls i ambició en l'agenda verda però, durant els pròxims mesos, caldrà estar atents als sectors més reticents a aquest pla i que demanaran alentir-lo així com a la capacitat de les institucions per recuperar el finançament necessari.

Digitalització

La pandèmia ha estat un accelerador de tendències globals en molts sentits i segurament el més evident és en l'àmbit de la digitalització. Les mesures de confinament han obligat a reorganitzar la nostra vida laboral, educativa, el nostre oci i, fins i tot, la nostra manera de fer la compra. La nova situació ha posat de manifest importants asimetries en la connectivitat, cosa que ara, més que mai, significa asimetria en les oportunitats. En aquest sentit formació digital i infraestructures seran dos elements clau, sense oblidar la necessitat de mesures que ajudin a combatre la bretxa digital.

A escala global, la revolució tecnològica està creant noves fronteres de poder i la Unió Europea, fins ara, ha quedat enrere i corre el risc de perdre el tren de la "sobirania digital". La dependència digital, la tecnologia 5G, el negoci de les dades, la intel·ligència artificial, la bipolaritat digital de la Xina i els EUA... són veritables reptes per a una Unió Europea que, fins ara, s'ha demostrat molt més eficaç "regulant" que desenvolupant el seu propi imperi tecnològic.

En definitiva, la Unió Europea com a projecte polític està sotmesa a noves lògiques que la impulsen a redefinir-se. No hi ha hagut, des de l'intent fracassat de la Constitució Europea l'any 2005, cap altra reflexió sobre el futur d'aquest projecte. El moment ha arribat ara, coincidint amb una època de fatiga democràtica i reforçament dels impulsos populistes i il·liberals. La Unió Europea podria revalidar-se no només amb governança, sinó rellançant la seva economia tot introduint estàndards de sostenibilitat i de renovació digital: Europa pot fer-se adulta reaccionant millor a aquesta crisi.

Miquel Rosselló*Fundacions Darder Mascaró*

Cada cop som més els ciutadans de les nostres Illes que comprenen la necessitat d'un projecte sobiranista propi. Sigui per què constaten que estem pèssimament finançats, que no tenim capacitat de control dels nostres ports, aeroports o costes, per exemple, que no tenim capacitat d'incidir directament a la Unió Europea, sense passar per Madrid, que ni l'Estat Espanyol ni la UE comprenen i molt manco estan disposats a pal·liar els nostres costos provocats per la insularitat, entre altres moltes qüestions.

Són manco els que han arribat a la conclusió que a pesar de totes aquestes coses exposades el nostre vertader problema és que no tenim, ni mai hem tingut, capacitat de decidir el nostre present ni molt manco el nostre futur.

Algú dubta que el nostre model econòmic de monocultiu turístic que cada cop més gent pensa que cal canviar-lo no el decidirem des d'aquí?. Evidentment la ciutadania no va tenir mai veu i vot sobre aquest tema, però tampoc les classes dominants presents als nostres territoris insulars. Una altra cosa seria dir que quan el model econòmic s'estava enlairant i sobretot quan començava a assolir la velocitat de creuer s'apuntaren entusiàsticament. Però qui va decidir que nosaltres ens dedicaríem al turisme per sobre qualsevol altra activitat econòmica, encara que fos destruint sectors existents, fou el franquisme dels anys seixanta i seguim sense capacitat de decidir els canvis que caldria fer a aquest model.

El problema no és si tenim més o manco diputats i/o senadors propis a Madrid sinó que no tenim la suficient capacitat per decidir el nostre present i futur, en definitiva no tenim la sobirania que necessitem. I això passa, entre altres coses per tenir un subjecte polític sobiranista fort.

Un sobiranisme d'esquerres i inclusiu, feminista, ecosocialista i republicà que el seu objectiu sigui canviar la societat, disposat a liderar un canvi de model de desenvolupament que a través d'un procés de transició ens porti a la plena sobirania, a un nou projecte de País.

Un sobiranisme que a la seva brúixola marqui com a objectiu final aquest nou País i en conseqüència que la seva política estigui marcada per aquests objectius estratègics i no per qüestions tàctiques. I lògicament un sobiranisme que tingui la força i la capacitat suficient per pilotar aquests canvis. No basta tenir clar que es vol aconseguir o culpabilitzar als altres quan no s'aconsegueix, sinó que cal encertar en el camí i tenir els instruments que calen per arribar a bon port.

No partim de zero, a cada Illa existeix una força política representativa del sobiranisme illenc, des d'ARAEivissa, encara molt dèbil, a Gent per Formentera, MÉS per Mallorca i MÉS per Menorca amb un pes gens negligible tant a les institucions com a la societat.

Però lògicament això no és suficient si volem aconseguir els objectius que abans mencionava i amb la voluntat més positiva de contribuir modestament a aquest procés de consolidació del sobiranisme illenc vull aportar la meua opinió sobre alguns dels reptes que considero pendents: Enfortiment de cada un dels projectes polítics illencs. La necessitat de construir una aliança estratègica entre el sobiranisme d'esquerres i l'esquerra social. Partint del que és local, amb els peus forts al municipalisme, la construcció

d'un instrument útil del sobiranisme interinsular amb vocació d'incidir políticament a l'Estat Espanyol i a la UE, als Països Catalans i a la Mediterrània.

Em permetreu que en allò que fa referència a la necessitat d'enfortir els projectes polítics illencs em centri en Mallorca. I la primera premissa que per mi està clara és que per construir un fort i potent partit sobiranista s'ha de partir de MÉS per Mallorca que és la formació política del sobiranisme que més passes ha donat en aquesta direcció.

La seva constitució ja representà un bot quantitatiu i qualitatiu d'allò que fins aleshores representava el nacionalisme d'esquerres. Fou la suma, dins un mateix projecte polític, del PSM, la màxima representació des de la seva fundació del nacionalisme d'esquerres, que amb audàcia i generositat liderà la construcció de MÉS. D'Iniciativaverds, que ja sumava la tradició dels Verds de Mallorca i d'una part de l'esquerra mallorquina que va lluitar a la clandestinitat contra el franquisme i dins Esquerra Unida durant anys posteriors. I d'agrupacions polítiques municipalistes de distints pobles.

MÉS aconsegueix un pes important dins el municipalisme, a la institució insular i al Govern, així com una bona militància i quadres qualificats, una rica pluralitat interna, encara que insuficient i una representació i presència a la societat gens menyspreable, que no arriba a totes les capes d'aquesta, però és bastant homogènia al territori, encara que insuficient a l'àrea metropolitana.

Cal doncs partir d'allò que avui és i representa MÉS per consolidar un projecte polític del sobiranisme amb vocació de majories. Per què MÉS té un projecte ideològic i polític potent, així com un projecte de País i un pla de transició millorable però prou desenvolupat. Això és un bon principi i deixa palès que ara per ara és el pal de paller del sobiranisme illenc però en cap cas és suficient per assumir la tasca històrica que pretén.

MÉS ha de passar d'esser fonamentalment un projecte molt bo per la política institucional autonòmica i municipal a ser una força política per liderar el canvi de societat. I això passa per no oblidar mai aquella proposta estrella de la seva darrera Assemblea de dedicar com a mínim els mateixos esforços al partit i al seu enfortiment que al treball institucional.

En primer lloc necessitaria créixer en nombre d'afiliats. Necessita molt més militants per afrontar totes les tasques que ha de desenvolupar. I aquest cercle viciós solament es pot trencar des d'una vertadera política de creixement i afiliació. Cal créixer en nombre d'afiliats i afiliades. Amb extensió territorial, per cobrir les zones blanques i amb una dedicació especial a l'àrea metropolitana. Però també en pluralitat. I aquesta pluralitat s'ha de notar en la composició de les direccions, amb les llistes d'afiliats, en les candidatures i amb els càrrecs públics. Pluralitat en les sensibilitats polítiques, amb la procedència de determinats moviments socials, entre mallorquins d'origen i nouvinguts, entre catalans parlants de naixements i amb altres llengües d'origen. I això pressuposa saber gestionar aquesta pluralitat, gestionar les discrepàncies, saber treballar el consens i respectar les minories i cuidar la formació dels militants.

I tot això no es pot fer sense dedicar els esforços humans i materials a l'enfortiment, cohesió i preparació del Partit.

Però tot això no basta per assolir els reptes que necessita el sobiranisme de les Illes. En els dos següents articles que publicaré als propers números de l'Altramirada.cat completaré les meves modestes opinions.

L'Obra Cultural Balear, l'Institut d'Estudis Eivissencs, l'Obra Cultural de Formentera i l'Institut Menorquí d'Estudis

La **cultura** és un sector viu i imprescindible per al benestar individual i col·lectiu. Ho hem vist, també, durant el període de confinament. La cultura és, també, un sector fràgil que, especialment des de la crisi del 2008, ha viscut de forma permanent entre la precarietat i la inestabilitat dels projectes. **L'impacte de la nova crisi l'aboca a una situació límit.**

Format majoritàriament per petites empreses, col·lectius, entitats, agents, persones o associacions sense ànim de lucre que ja treballaven en condicions precàries, ara **necessita mesures de protecció urgents i valentes.**

La situació provocada per la COVID19 ha posat en evidència la necessitat de transformacions radicals en els sistemes econòmics, polítics i socials, i ara és el moment d'abordar-les. La cultura, lluny d'estar al marge d'aquesta necessitat de canviar paradigmes, ja fa temps que demana mirades i polítiques noves.

Som davant una oportunitat única per aconseguir una transformació radical i demostrar que veritablement creim en **la cultura com a dret universal, com a bé comú, com a eina imprescindible per a la cohesió social, com a instrument indissociable de l'educació per formar ciutadans i ciutadanes crítics, democràtics, lliures, amb pluralitat d'idees i d'experiències vitals, que han de ser respectades, valorades i viscudes en comunitat.** Som també davant una **oportunitat única** per retornar a la ciutadania el dret de pensar, crear, produir i accedir a la cultura en plena igualtat d'oportunitats. **La cultura ha de ser l'espai on desenvolupar maneres d'escoltar-nos, aprendre, col·laborar i actuar.**

Les nostres institucions s'han d'articular com a espais oberts, estimats, participats, ocupats per la ciutadania, espais d'afectes i cures. Per la seva capacitat i el seu potencial de generar experiències, de construir relats des de la pluralitat, de sacsejar-nos, per la seva condició d'espais relacionals, capaços de crear comunitats, afavorir el treball col·lectiu i la relació amb i entre comunitats ciutadanes. Són capacitats poc explorades en general per les institucions, que mantenen inèrcies del passat amb la construcció dels projectes de dalt a baix, projectes que, malauradament, no sempre cerquen la complicitat de la ciutadania, sinó només la seva presència contemplativa i passiva.

Els valors de la cultura seran imprescindibles en aquest necessari procés de replantejament de la nostra societat, són molts els reptes que tenim davant un demà incert, però també moltes les oportunitats per construir un futur des d'una mirada crítica al passat i des de la reflexió sobre **quin món volem.**

La cultura influeix de forma decisiva en les nostres capacitats d'imaginar les societats futures. Artistes de tots els àmbits, investigadors, escriptors, cineastes, pensadors, músics i en general les comunitats

culturals, agents i sectors tenen una gran capacitat per contribuir al necessari debat públic sobre l'emergència d'una transformació radical de les formes de vida, de la lluita contra les desigualtats socials, de repensar la relació producció-consum o noves formes d'economia.

Demanam que la cultura se situï al centre de les polítiques públiques i ens sumam a la crida [posar la vida al centre](#). Perquè la cultura contribueix decisivament a impulsar el benestar i la resiliència de les persones i comunitats. La cultura fa possible la reparació del teixit social. La cultura facilita formes noves de solidaritat i genera nous espais comunitaris on abordar els grans reptes a què ara ens haurem d'afrontar. La cultura també genera economia, llocs de feina i identitat col·lectiva.

Reclamam la coordinació de totes les administracions, en diàleg amb la societat civil, per elaborar un pla de xoc que integri mesures urgents i especials de suport al teixit cultural

El poble té la veu 3.2 **La Germania mallorquina complirà cinc-cents anys del seu inici, el pròxim mes de febrer**

Maria Margalida Perelló Pons

Historiadora, investigadora i doctoranda

La Germania mallorquina està d'aniversari. L'alçament, revolta i revolució agermanada complirà cinc-cents anys el febrer vinent. I és per aquest motiu que s'ha constituït una Comissió Cívica per donar a conèixer l'important episodi a la població. Un capítol de la història illenca que ha passat desapercebut durant massa estona, i no per casualitat.

Considerem que ara és el moment de recordar breument el què va passar a la primera meitat del segle XVI: la Germania mallorquina s'inicià el 7 de febrer de 1521 amb l'alçament de gran part dels menestrals de Ciutat i, tan sols set mesos després, s'afegiren a la revolta part dels habitants de la Part Forana, radicalitzant l'alçament i transformant-lo en una vertadera revolució. Les causes que provocaren aquest alçament són moltes i diverses que s'anaren acumulant amb el pas dels segles entre les quals trobem, a tall d'exemple: la complicada situació econòmica del Regne, els continus problemes d'abastiment de cereals, un govern oligàrquic corrupte, l'incompliment de la sentència arbitral de 1512, entre d'altres.

El conjunt d'associacions, col·lectius, entitats culturals i historiadors independents, amb el suport del Consell de Mallorca i de l'Ajuntament de Palma, planifiquen i organitzen un seguit d'actes per commemorar l'efemèride arreu de l'illa. Així se li donarà el reconeixement que es mereix. A més a més, des de la Comissió Cívica preveuen prolongar la celebració fins al 2023, any en què es compliran els cinc-cents anys de la derrota dels agermanats. Des de l'organització conviden a la societat a fer una reflexió sobre les diferents lluites què s'han esdevingut des d'aleshores fins a l'actualitat per destronar el mite de què Mallorca és l'Illa de la Calma.

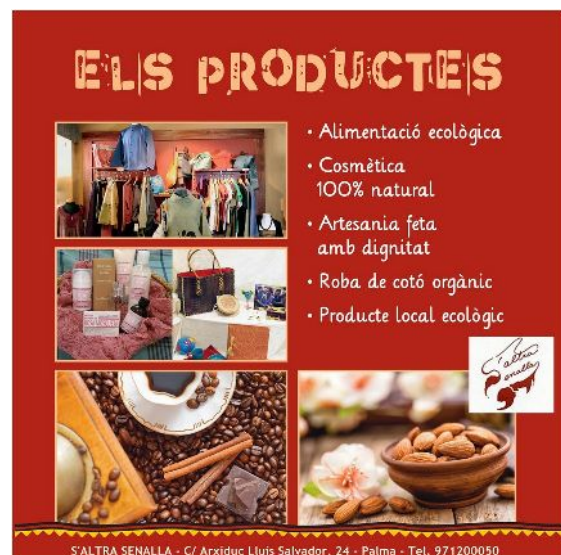
No és d'estranyar que hi hagi la creença popular de què Mallorca no ha patit al llarg de la seva història esdeveniments tumultuosos dignes de ser recordats. En aquest sentit, ens agradaria que quedés clar que viure a una illa no implica viure aïllats. Fa cinc-cents anys que la major de les Gimnèsies estava connectada amb la resta del món: si als altres països hi havia revoltes i revolucions, aquí no seríem menys.

Seguint amb aquesta idea, cal destacar que a principis del regnat de Carles V es produïren tres alçaments pràcticament coetanis: la Germania valenciana, les Comunitats a Castella i la Germania mallorquina.

Aquests alçaments, tot i respondre a causes i reivindicacions particulars de cada territori, compartiren cronologia, influències, reivindicacions i alguns contactes. A més a més, la Germania mallorquina no fou un cas aïllat. Hi ha precedents clars de revoltes o alçaments als segles XIV i XV com la del 1391 o la Revolta Forana de 1450. Tot plegat ens demostra que a Mallorca ni es respirava tranquil·litat abans de la Germania ni es respiraria calma després.

Després d'haver explicat com es commemorarà el mig mil·lenni de la Germania mallorquina, és oportú agrair la col·laboració de totes aquelles entitats i institucions que ho faran possible. La Comissió Cívica, tot i estar oberta a noves incorporacions, a hores d'ara està formada per entitats i historiadors independents especialitzats en el tema. A més a més, també compta amb el suport del Consell de Mallorca i de l'Ajuntament de Palma.

Recordar que el dit comitè consta d'un Secretariat Permanent que s'encarrega de planificar i organitzar els diferents actes que es duran a terme arreu de l'illa els pròxims anys. Aprofitar l'ocasió per reconèixer el gran esforç que s'està realitzant per part dels organitzadors, qui remen a contracorrent a causa de la incertesa que genera la crisi sociosanitària derivada de la COVID19.

El poble té la veu 3.3 **Un esbós de Diada per al segle XXI**

David Pujol

Militant d'Ara Mallorca

La necessitat de replantejar la Diada de Mallorca i especialment la manifestació del 30 de desembre ja estava sent objecte de debat des de diverses posicions del sobiranisme i l'independentisme progressista en els darrers temps. El debat fos informal al carrer, o en publicacions, era ben viu.

I és que el tedi que produeix la manifestació cada vegada allunya a més independentistes i sobiranistes d'aquesta *performance*. D'un temps ençà s'hi va (s'hi ha d'anar) encara que només sigui per veure com li van les coses a les antigues amistats d'escola o universitat.

Les mancances de la manifestació són diverses. Per una banda, l'evident estancament d'aquesta. Qualsevol acció política que aglutina prop de 3.000 persones des de fa prop de 40 anys, demana imperiosament una revisió i replantejament. Només en comptades ocasions i clarament influenciades pel context (detenció de Macià Manera el 1989 i l'aprovació del conegut com a TIL el 2013) hi ha hagut un nombre major de manifestants.

En una societat on les forces sobiranistes, com ara MÉS per Mallorca, acostumen a treure entre 35 mil i 39 mil vots (a excepció del 2015, que foren 59 mil) i les regionalistes o nacionalistes, com ara el PI i les antigues versions, en treuen al voltant de 30 mil, no es pot considerar 3.000 assistents a una manifestació com a un resultat acceptable.

Potser ha calgut un confinament de mesos perquè una organització com *Ara Mallorca* posàs fil a l'agulla i llançàs una proposta a les diverses entitats i a l'opinió pública per tal de, encara que sigui molt modestament, començar a esbossar tímidament com hauria de ser la Diada de Mallorca del segle XXI.

Tot plegat no és senzill i no correspon a cap entitat ni persona en concret, sinó que és tot el sobiranisme que ha de posar en funcionament la substància grisa de què disposa. La Diada la feim entre tots i totes. Tanmateix, però, sí que sembla senzill començar per algunes mancances evidents de l'actual Diada.

La primera és la manca d'implicació institucional. No pot ser que la implicació en la Diada de Mallorca per part de les principals institucions del país sigui, si fa no fa, la mateixa ja estiguin en mans del Partit Popular o de les forces progressistes. L'Ajuntament de Palma, el Consell de Mallorca i el Govern de les Illes Balears hi haurien de dedicar esforços per tal de popularitzar aquesta data entre la població de l'illa.

Amb l'increment de la participació institucional no n'hi ha prou per aconseguir un dels objectius que hauria de complir la nostra Diada: esdevenir la Diada de la gent. Així com succeeix a altres indrets de l'Estat, cal que la població prengui consciència de la data, del seu significat i, a poc a poc, se la senti com a seva. Perquè això sigui possible cal que l'independentisme i el sobiranisme siguin prou hàbils per situar les seves propostes en allò que s'anomena llocs comuns de la societat. Només a tall d'exemple, enguany sembla que la crisi econòmica derivada la pandèmia tornarà a colpejar, una vegada més, les classes populars més desfavorides de la nostra societat. Cal no oblidar la nostra gent, només així una part de la societat se sentirà interpel·lada i, qui sap, potser acabarà participant en la manifestació.

Finalment, quant a les propostes, per tal que tot el dit anteriorment sigui possible, cal facilitar al màxim l'assistència de la gent a la manifestació. Cal no posar més traves a la ja de per si una societat poc procliu a manifestar-se...

Així doncs, sembla evident que tenir com a data de la manifestació dia 30 de desembre no ajuda. Perquè el penúltim dia de l'any, perquè està immers en la bogeria de Nadal... No suposaria cap problema que la manifestació es realitzàs l'horabaixa del dissabte de desembre més a prop de dia 30 que no coincideixi amb cap data assenyalada de les celebracions de Nadal. Així doncs, aquest 2020 podria ser dia 19 de desembre. Aquest fet no és gens estrany. Ja passa en altres indrets, com ara al País Valencià, on la manifestació de la Diada del 25 d'abril se sol fer el dissabte més proper, generalment abans de la data històrica. Evidentment, això no aniria en detriment en poder un acte més reduït el mateix dia 30 a Palma. Com més actes es facin al llarg de tot el mes de desembre millor!

Tot plegat sembla de sentit comú. Segur que no serà enguany que es perfilarà del tot la Diada que necessitam, però sí que ens hi hem de posar ja, cal renovar allò que no funciona. L'únic que no podem seguir fent és el mateix que s'ha fet fins ara, com si res no passàs. Ja ho deia el científic més important del segle XX: "És absurd fer el mateix i esperar resultats diferents".

El poble té la veu 3.4 *Es suspèn la primera trobada de l'Aplec Jove*

L'augment de contagis per la Covid-19 a Mallorca ha comportat que el Govern de les Illes Balears decretàs mesures de seguretat més estrictes. Des del grup organitzatiu de l'Aplec Jove, comunicam que per responsabilitat civil i legal ens hem vist obligats a posposar indefinidament l'Aplec que s'havia de dur a terme dia 5 de setembre. Encara que la situació pandèmica que vivim no ens deixi realitzar com voldríem aquest projecte, seguirem fent feina perquè l'Aplec es pugui materialitzar i serveixi per enfortir i unificar el moviment juvenil de Mallorca. Davant aquesta situació, volem fer les següents consideracions:

- Les inscripcions de l'Aplec han estat un èxit. Amb més d'una seixantena d'inscrits, l'acte previst s'ha fet inviable. Així i tot volem destacar el bon estat del moviment juvenil, que ha respost a la crida de la millor manera. Joves de més de trenta pobles i barris, una vintena d'organitzacions i entitats vinculades i una presència important de dones (55% dels participants) donen motius per seguir creient en aquest projecte.
- La trobada del pròxim 5 de setembre volia ser un espai de formació, amb tallers i dinàmiques organitzats pels propis joves, sobre quatre eixos claus: llengua, model turístic, feminisme i moviment juvenil. Animam als joves a formar-se en aquestes i altres qüestions. A més, volia ser un espai de trobada al marge d'etiquetes i marques. Pensam que aquesta dinàmica no només és positiva, sinó imprescindible. Cal teixir complicitats.
- L'Aplec Jove ja és una realitat. Després de mig any d'assemblees, podem afirmar que aquest projecte és un fet, per molt que no s'hagi pogut dur a terme la trobada presencial. Malgrat una pandèmia global, s'ha seguit treballant i sumant gent d'arreu. El grup de feina seguirà actiu, pendent de com evoluciona la situació, per enfortir l'Aplec i assegurar poder realitzar la trobada en un futur.

Finalment, volem animar tots els joves de Mallorca a seguir l'Aplec Jove a les xarxes socials, així com a contactar-hi. Davant la crisi, ara més que mai cal organitzar-se. Informa't sobre entitats i organitzacions juvenils al teu poble, barri, institut, facultat, lloc de treball, etc. Enforteix el moviment juvenil. Apleguem-nos!

Què està passant? 4.1 **Pacte pel foment de l'economia social i solidària**

Signat entre el Consell de Mallorca i l'Associació Mercat Social

Miquel Rosselló del Rosal
Fundacions Darder Mascaró

El passat 10 de juliol el Consell de Mallorca representat per la seva Presidenta i els portaveus de tots els grups polítics, va signar un pacte de col·laboració amb l'Associació Mercat Social, representada pel seu President, Jordi López, per al foment de l'economia social i solidària i el desenvolupament local.

L'objectiu és fer front a les conseqüències de la crisi econòmica i social provocada per la pandèmia. Així com les debilitats del nostre model econòmic basat en el monocultiu turístic que aquesta ha posat de manifest.

Però també afrontar les conseqüències negatives de la globalització econòmica creixent amb la consegüent dependència de decisions empresarials llunyanes que no controlam. Així com l'emergència climàtica amb els efectes potencialment catastròfics del canvi climàtic.

És en aquest escenari de post pandèmia, globalització creixent i emergència climàtica, que se signa aquest acord amb la voluntat política per les dues parts de promoure un desenvolupament més equilibrat i sostenible lligat a les necessitats del territori i de la societat. Aquest desenvolupament passa per la diversificació econòmica i la promoció de la producció local. Apostar per la sobirania alimentària i l'impuls d'una agricultura pagesa, local i sostenible, que permeti un major grau d'abastiment.

Alhora, les dues parts emfatitzen que *"ara tenim l'oportunitat de repensar el nostre model a través del diàleg amb tots els agents socials i econòmics i que els municipis puguin jugar un paper més actiu en l'economia local"*.

Aquest pacte de col·laboració pretén establir complicitats entre les Administracions, insular i municipals i les iniciatives d'economia social i solidària per establir polítiques comunes, a través de l'impuls de pactes locals de foment de l'economia social i solidària i l'economia local per dur endavant els següents objectius:

- Promoure la diversificació econòmica i la producció local.
- Incrementar l'activitat econòmica de les empreses de l'economia social i solidària.
- Incrementar les polítiques de compra pública responsable.
- Afavorir la visibilitat de les iniciatives de l'economia social i solidària.
- Fomentar la inter-cooperació dins el sector.

I per desenvolupar aquests objectius els signants del pacte estableixen tres eixos d'actuació:

1. Polítiques de suports a les iniciatives, empreses i xarxes de l'economia social i solidària.

Conscients que l'economia social i solidària sempre ha tingut en compte la creació d'ocupació de qualitat i aposta per un model econòmic a on els valors humans estiguin per sobre dels de mercat, com són el respecte ambiental, la inserció social dels més desfavorits, i la gestió col·lectiva i democràtica es comprometen a cercar línies de suport a les iniciatives i xarxes esmentades, als mercats socials, als serveis d'orientació, assessorament i acompanyament, entre d'altres.

2. Polítiques de sensibilització i visibilització del sector.

Estem parlant d'un sector encara poc conegut per la ciutadania en general, per tant l'objectiu d'aquest eix de treball és donar a conèixer aquesta nova forma de fer economia, pensada en les persones i no amb els beneficis, a la societat en general i molt especialment a escala local.

3. Formació.

Qualsevol sector econòmic necessita la millor qualificació dels seus gestors i lamentablement dins l'economia social i solidària encara manca molta professionalitat i qualificació tècnica de les persones que treballen en aquestes iniciatives. El voluntarisme és una condició imprescindible per treballar dins aquest sector, però la formació ho és tant o més.

El pacte conclou amb el compromís de treballar conjuntament per impulsar els pactes locals, convençuts que l'Administració municipal és essencial per dur endavant tots els objectius plantejats, d'elaborar un pla de feina conjunt, garantir els recursos materials i humans per dur-lo a terme i constituir una Comissió de seguiment, coordinació i execució del Pacte amb representació de l'Associació Mercat Social i les Administracions implicades.

Què està passant? 4.2 **Cinc reflexions incòmodes sobre el present i el futur del sobiranisme illenc (I)**

David Abril

L'objectiu d'aquesta reflexió és provocar i alimentar els debats sobre el sobiranisme a l'illa i a les illes, des de la idea que sense una majoria social (i a poder ser, de vots), no avançarem cap a l'autogovern ni la transformació social. Per tant la intencionalitat, més enllà del to més o menys provocador del text, és la de servir a construir un projecte polític plural i obert, que sigui una eina útil per avançar, i anar molt més enllà de l'actual representació electoral.

Primera reflexió: de poc serveix lamentar-nos de què el PSIB-PSOE estrenyi, si ens ofegam tots sols. Tothom té clar que en aquesta legislatura els socialistes tornen a ser la força hegemònica per la reculada de Podem i els sobiranismes, que són els que interessen en aquest article. Una cosa és tenir projectes i subjectes polítics diferenciats a cada una de les illes, i una altra no compartir una mateixa estratègia política-electoral que faci més forts els respectius sobiranismes illencs. Si aquesta opció es treballàs, a les darreres eleccions el bloc dels MÉS balears i les esquerres pitiüses hagués sigut la tercera força en representació parlamentària i s'hauria pogut negociar tot amb més força. Si a més aquestes opcions insularistes fossin capaces de crear una marca electoral comuna, amb el denominador comú de l'insularisme republicà, progressisme, ecologisme i feminisme, amb menús diferenciats però a la vegada compartits entre illes, li posaríem molt més fàcil als electors, atès que l'acció política a cada una de les illes seria l'acció de tothom, i no parlam d'opcions polítiques a les quals els sobrin altaveus. Si no ho feim, d'entrada el sobiranisme illenc ni tan sols pot aspirar a disputar-li la presidència del GOIB al PSIB, al PP o a VOX.

Segona reflexió: som víctimes d'una contradicció identitària. Si som sobiranistes (no nacionalistes, encara que òbviament n'hi pot haver i n'hi ha d'haver, perquè és part del llegat polític), la qüestió identitària és secundària, i no val com excusa allò que «la identitat balear no existeix». Més enllà de raons històriques que podrien negar aquesta afirmació, moltes organitzacions socials claus pel país, des de l'Obra Cultural a les organitzacions sindicals i altres tenen una dimensió si més no organitzativa insular però també interinsular. Però el més important: si armam un projecte de futur basat en la sobirania (i no en la identitat) de cada illa amb una part d'aquesta sobirania necessàriament compartida (encara que sigui per poder negociar amb força amb l'Estat o Europa), la dimensió interinsular, balear, pren un caràcter estratègic, amb el qual els votants s'hi han de poder identificar.

Tercera reflexió: no hi ha un projecte clar i creïble de país. Per exemple: la pandèmia ens ha posat entre l'espasa i la paret, i ja no podem dir allò de què «Madrid ens mata» tan gratuïtament. Si cau el turisme, cauen els ingressos i d'un dia per l'altre podem passar de ser la comunitat que més aporta a les arques de l'Estat, a ser la més subsidiada, però allò que realment importa és que ni la vella ni la nova normalitat a les Illes no l'hem decidida des d'aquí, ni s'ha construït sobiranament i democràticament. Una de les preguntes que ens hauríem de fer, si volem parlar d'estructures d'autogovern, és: ¿quin trànsit podem fer des d'un Estatut que d'entrada no és tan dolent, però no es compleix (i aquesta podria ser una arma de negociació potent amb Madrid per anar avançant en qüestions clau d'autogovern, com el maneig de ports i aeroports) fins a arribar a unes institucions illenques totalment sobiranes? En aquest trànsit, realment algú pensa que el millor lema són quatre repúbliques balcàniques amb tot el que això comporta (per al

sentit comú de qualsevol ciutadà) d'estructures institucionals i burocràtiques? No val la pena pensar (també) en estructures de poder compartides? Si no encertam en aquesta fórmula, tot i que ara per ara és més ideològica que pràctica, no serem creïbles, i el moment és clau per defensar un projecte republicà autònom i que alhora sigui útil per impugnar el règim del 78.

Quarta reflexió: el sobiranisme illenc ha de ser clarament feminista, tant perquè el feminisme és el moviment social amb més càrrega transformadora en aquest context històric, com pel fet que si hi ha algú legitimat per parlar de sobirania, són les dones començant per les coses més fonamentals de la vida quotidiana. Perquè a més, la contradicció fonamental del moment és la lluita entre capitalisme i vida, i som aquí entre altres coses perquè la política ha estat i és molt i molt patriarcal. Sobren a la política en general, i al sobiranisme en particular, mascles alfa, i falten més dones, per una qüestió tant de credibilitat com de coherència.

Cinquena reflexió: com deia el poeta, *se hace camino al andar*. Crec que l'organització política és la primera que ha de funcionar com vulguem que funcioni en un futur el país i el seu model d'articulació institucional, i en la meua opinió la confederació és la millor opció. Un confederalisme que respecti la sobirania de cadascú i alhora, amb una dimensió de sobirania compartida, amb tots els emperons necessaris per a evitar el potencial centralisme de Mallorca enfront de la resta d'illes. Però sobretot, de cooperació: de cooperació entre experiències municipalistes (que són un altre tret comú), entre àrees de governs insulars, en l'àmbit parlamentari... Tot això que podria ser un bon punt de partida, ara per ara no existeix més enllà d'alguna qüestió testimonial, i això fa que l'horitzó de la utopia (o les utopies), ens agradi o no, es faci cada vegada més enfora. I si no, mirau els catalans, que han passat de l'eufòria a les bregues intestines en només un parell d'anys. Perquè hi ha hagut molt de boicot per part del *deep-state*, sí, però també poca coherència sobre quina proposta de país s'havia d'armar.

RAFEL GUARDIOLA

+34 687 99 43 74

rafel@escena-audiovisual.eu

Què està passant? 4.3 **El Fugat, El Preparat i la crisi del regnat**

Laura Camargo Fernández

Professora de la UIB i militant d'Anticapitalistes IB

Un dels principals pilars sobre els quals descansa el règim del 78 és la monarquia i un dels seus principals talons d'Aquil·les –com és cada dia més notori– és també la mateixa monarquia. L'aguda crisi sanitària i socioeconòmica provocada per la pandèmia que vivim des de fa mesos no ha pogut enfosquir l'afebliment de la medieval i antidemocràtica institució monàrquica a través d'una figura central per a aquesta, al qual la justícia trepitja els talons arran de les recerques obertes per la Fiscalia Anticorrupció per presumptes delictes econòmics d'índole diversa i quantitats milionàries.

A mitjans del passat mes de març, enmig del xoc social i polític regnant davant la proclamació de l'estat d'alarma, passava gairebé desapercibuda la reprovació que Felip VI feia del seu pare, Joan Carles I, i el consegüent reconeixement implícit de la seva possible vinculació amb una trama de suposades estructures *off-shore* en paradisos fiscals i quantiosos comptes bancaris secrets a Suïssa nodrits amb cobraments de comissions milionàries. Felip VI renunciava llavors en un comunicat a l'herència del seu pare (la qual cosa que, d'altra banda, no pot fer-se *de facto* fins a la defunció del mateix) i li retirava els gairebé 200 mil euros d'assignació fixada en els pressupostos de la Casa del Rei. D'aquesta manera, l'actual monarca buscava allunyar-se de la cada vegada més infausta ombra del seu pare i de pas evitar que la seva presumpta exemplar conducta es veiés qüestionada i amb això, també la institució que encapçala.

Durant aquest període de creixent oprobí per a la Casa Reial, amb artistes exiliats per dir dels Borbons el que ara sembla cada vegada més clar, en el qual també estem a l'espera de la imminent declaració judicial de Corina Larssen, la qual podria revelar més informació sobre les presumptes corrupteles del Rei emèrit, el bloc monàrquic ha tancat files amb Joan Carles I, amb Felip VI i amb la institució monàrquica sense posar en cap moment en dubte les seves actuacions ni la seva legitimitat. Això no estranya a ningú. Però què han fet el PSOE i Sánchez, partit amb majoria en el Congrés i que podria sumar una majoria de vots republicans iguals als que van facilitar la seva investidura després de les darreres eleccions?

En un moment excepcional per a obrir un debat sobre la Monarquia, per a plantejar un possible referèndum i decidir si la ciutadania prefereix la República com a model d'estat, tot el PSOE amb Sánchez al capdavant (amb l'honrosa excepció, per cert, de les Joventuts Socialistes) ha decidit jugar la basa de deixar caure a Juan Carlos donant-lo per amortitzat per a re-legitimar totes les institucions del règim del 78, inclosa la monarquia, a través del seu fill Felip.

El PSOE, tan lligat com la monarquia al règim del 78, lliga així el seu destí no sols al de Felip VI sinó al d'una institució caduca aguitada per la justícia per negocis corruptes. La vergonyosa fugida de l'Emèrit pactada amb el Govern enmig de la recerca judicial de les seves finances (a esquena d'una *Unides Podem* que ha resultat irrellevant davant un tema de tanta transcendència) així ho certifica.

El CIS fa 5 anys que no inclou preguntes sobre la monarquia en els seus baròmetres: des de 2011 la monarquia suspenia i es va decidir suprimir la pregunta sobre la seva valoració. Però això no pot tancar el que és cada vegada més evident i altres enquestes (no les de l'ABC o *La Razón*, és clar) revelen cada vegada amb més força i claredat: la majoria de la població en l'Estat espanyol prefereix la República a la Monarquia, de forma molt especial tots aquells que no van votar la Constitució del 78, i per tant, ara més que mai cobra sentit la realització d'un referèndum amb relació al model d'estat. Vista l'actitud del PSOE i del seu pacte amb el bloc monàrquic, és previsible que no vagin a

fer les passes necessàries per a dur-lo a terme des del poder polític. Per això és imprescindible que siguem les forces polítiques i socials republicanes les que continuem organitzant consultes populars com les que ja s'han anat desenvolupant des de fa mesos, tant a Mallorca com en molts altres indrets de l'estat, sobre la monarquia. I que puguem així expressar la voluntat d'allò que des de les institucions del 78 i els seus baluards se'ns nega.

El País publicava fa uns dies una enquesta trucada tractant de salvar la cara a Felip VI (<https://elpais.com/espana/>), destacant la seva qualitat de persona "preparada". Però ni amb les seves preguntes-parany li sortien a "El diario independiente de la mañana" i submís a la monarquia els comptes: la majoria de les persones enquestades van manifestar preferir que la institució monàrquica es mantingui "pocs anys" i també una rotunda majoria rebutja la marxa de Joan Carles I a Emirats Àrabs o allà on vulgui que l'Emèrit fugat es trobi en aquest moment. Més enllà de les enquestes, és ben hora que puguem expressar-nos lliurement i democràticament i deixar la monarquia i el regnat en el passat.

**TRIA *un* BANC
DIFERENT**

**OBRE UN COMPTE
I ASSOCIA'T >**

fiare
BancaÈtica

100%
Finances Ètiques

Què està passant? 4.4 **De la necessitat d'un Pla de Rescat de l'Educació**

Joan Josep Mas Tugores "Collet"
Diputat al Parlament de les Illes Balears

Actualment, ens trobam en una situació extraordinària de pandèmia a escala mundial. Entre moltes altres coses, ens hem trobat un final de curs atípic i també som conscients de les dificultats que sorgeixen al planificar el curs que ve, 2020-21. En tots els aspectes, pedagògic, emocional, familiar, social, etc. creim que s'ha de tornar a les aules de forma presencial i segura tant per a l'alumnat, com per docents i famílies.

Perquè això sigui possible i vist la situació actual de la pandèmia, és imprescindible que la Conselleria recuperi la complicitat amb tota la comunitat educativa, que va caracteritzar la passada legislatura, tots els actors són imprescindibles per tant hem de fer feina tots plegats, cada un al seu nivell però sempre des de l'empatia, la generositat i la complicitat.

A més, tant des del Govern de les Illes Balears com del de l'Estat s'han de posar les eines i recursos que facin falta, tenint en compte que la formació va de la mà de la diversificació, la reactivació econòmica i de la qualitat de vida de la nostra societat. Un cop feta la lectura crítica de la debilitat de l'economia de les Illes, ens hem de posar en marxa i fer de l'educació i la formació les peces clau reforçar l'economia i el país a partir de la diversificació.

Una altra qüestió que aquesta pandèmia ha posat de manifest, és que la nostra societat gira entorn del treball i els horaris estan supeditats a aquest fet. Per això des de l'Administració competent en treball, ministeri i conselleria, han de legislar en funció de la realitat que vivim i no fer a l'educació responsable de la conciliació laboral i familiar.

Per altra banda, també s'ha fet evident l'esclatxa digital, que va de la mà de la social, per tant aquest pla de rescat s'ha de treballar amb la vista posada en les famílies més vulnerables, l'educació és la millor manera que tenim per tal que surtin d'aquesta vulnerabilitat, no nos podem permetre deixar alumnes i famílies pel camí.

És important valorar la feina feta per part dels equips directius per la gran tasca que han dut a terme per a l'elaboració dels plans de contingència i intentar fer possible la tornada als centres de la forma més segura possible. Això posa de manifest, un cop més, que són els docents que estiren del carro de l'educació, per això la seva opinió i qualitat laboral ha de ser tenguuda en compte a l'hora de plantejar actuacions futures.

Els Ajuntaments juguen un paper clau en el futur de l'educació, se'ls hauria de tenir en compte, en tots els aspectes, no només com qui aporta el solar i el manteniment dels edificis sinó com a membres actius de la comunitat educativa. Per això és necessari que tinguin veu i vot en les decisions i capacitat econòmica per executar-les.

A l'Estat també li hem d'exigir que porti al Govern els recursos econòmics que necessiti per tal de, sobretot, començar el curs que ve. Les Illes Balears seran la regió europea que més patirà la crisi econòmica, fins ara sempre hem pagat els capritxos de l'Estat, ha arribat l'hora que aquest rescat les persones i el país.

Aquest Pla de rescat de l'educació ha de servir per posar l'alumne en el centre del debat sobre l'educació, al cap i a la fi és per ells que feim feina.

L'entrevista E

MARGALIDA FRONTERA BORRUECO

Foto: Redacció Mèdica

Biel Pérez i Pep Valero

Assessora Tècnica del Govern per al Des-confinament

Senzilla, acollidora, ens ve a cercar a les quatre del capvespre a l'entrada d'una Conselleria que sembla reposar del tràfec del matí. Després de les corresponents presentacions, pujam al seu despatx. Obri la finestra i la porta per fer córrer l'aire. Asseguts a la taula de reunions i amb mascareta, començam demanant les dades personals i professionals.

Margalida Frontera Borrueco, 42 anys. Llicenciada en Biologia i Bioquímica per la Universitat de les Illes Balears, doctora en Biologia per aquesta mateixa universitat. Vaig fer una postdoctorat a Cambridge i un altre postdoctorat a l'Hospital Son Dureta. He estat Coordinadora d'Infraestructures i Laboratoris de l'antiga Fundació d'Investigació Sanitària de les Illes Balears. Adjunta a la Direcció Científica de l'Institut d'Investigació Biomèdica de Bellvitge. Directora General d'Accreditació, Docència i Recerca en Salut del Govern de les Illes Balears en l'anterior legislatura. Actualment Assessora Tècnica del Govern per al Des-confinament.

Militàncies socials, polítiques?

Em consider d'esquerres, ecologista i feminista.

Com neix dins tu aquesta inquietud?

Per l'educació que he rebut. Pel que he vist sempre dins la meva família; una gran sensibilitat envers els problemes socials. Intentant no formar part dels problemes socials, sinó contribuir a la seva solució. Segur que tot això m'ha duit aquí on som.

No pertany a cap partit?

No, em consider independent.

Quin és el paper de la dona dins la investigació?

El paper de la dona dins el camp de la recerca és molt similar al paper que fa dins altres àmbits de la societat. Veim com cada vegada més va augmentant el nombre de dones que es dediquen a la recerca. En el meu camp en particular, de les ciències biomèdiques, som majoria les dones.

Però, com en molts altres àmbits socials, topam amb un sostre vidre que fa que així com es van avançant passes en aquesta carrera investigadora, va minvant el nombre de dones. Amb aquest gràfic de tisores, molt popular i que s'ha fet evident moltes vegades, per exemple en el camp de les ciències biomèdiques, hi ha una majoria de dones en els estudis i en el nombre de doctorats, però quan miram els caps de grups de recerca o els catedràtics de la universitat, les dones estan en una minoria molt evident.

Durant la legislatura passada, vares ser Directora General d'Orientació, Docència i Recerca en Salut. De quines coses et sents més satisfeta del que vares poder fer i quines altres no vares tenir temps per a desenvolupar-les?

Una de les coses importants va ser posar en marxa la implantació dels estudis de Medicina, amb col·laboració amb altres departaments, com era la Direcció General d'Universitats i el Servei de Salut. També estam molt orgullosos de l'acreditació de l'Institut d'Investigació Sanitària de les Illes Balears per la Universitat Carlos III, com de l'aprovació del primer decret sobre el personal investigador laboral als serveis dels instituts d'investigació sanitària de les Illes Balears. Crec que són tres fites molt importants que es varen aconseguir.

El tema d'investigació i recerca en salut, creus que ha d'esser diferent del tema de política d'investigació i recerca o faria falta una política global d'investigació i recerca, on la salut també hi estigui immersa?

La política d'investigació sanitària ha d'estar alineada amb una política d'investigació globalment, però, dit això, té una sèrie de peculiaritats que fa més pràctic que pugui tenir una certa independència. Hem de tenir en compte que la major part de la recerca sanitària, es mou en un àmbit (el sanitari) molt particular. No es du a terme, en la gran majoria, en centres de recerca on es fa feina a temps complet. Gran part d'aquests investigadors, metgesses i infermeres, dediquen la major part de la jornada a la seva feina assistencial i la recerca és una part més de la seva tasca.

I el camp de mercat específic de la sanitat, sobretot les empreses multinacionals, que són les que produeixen els medicaments, poden incidir també en aquesta peculiaritat?

No sé si el tema aniria per aquí. L'interès molt particular d'aquest tipus de recerca és l'aplicació de les investigacions a les persones; el tema dels assaigs clínics.

Vos condicionen aquestes grans empreses farmacèutiques?

El que hi ha és un intercanvi constant: els investigadors fan descobriments i són transferits a la indústria, que és l'única manera de què arribi al mercat. A la vegada, les farmacèutiques, quan tenen un producte que volen introduir en el mercat, necessiten persones per a provar-lo i assegurar-se de què funciona. I els assaigs clínics s'han de fer altra vegada a través dels investigadors. Per tant, es tracta d'un cercle que tal vegada no funcioni tan bé com a tots ens agradaria, però sí que es dona un intercanvi amb un balanç positiu.

Anem al tema que avui, 24 d'agost, ens preocupa especialment: la Covid-19. Quina és la situació de les Illes Balears avui en dia?

Ens trobam amb una segona onada epidèmica, amb un increment important del nombre de casos, encara que de forma molt més suau que la primera onada. També amb un augment d'ingressos hospitalaris i de les unitats de cures intensives. Fets que ens preocupen.

Has tingut por?

Per descomptat, por, jo crec que n'hem tingut tots. Sobretot per a les persones que formen part dels col·lectius més vulnerables: pares, oncles, padrins... Ens preocupa perquè és una malaltia que encara no coneixem suficientment i que, per tant, encara no sabem com lluitar contra ella.

En l'àmbit mediàtic sembla que es dona per suposat que hem actuat molt malament; què hem fet malament?

Jo crec que és complicat dir què hem fet malament, perquè encara no tenim suficient comprensió de com és aquest virus; encara que sí que veim que se n'aprofita de la mobilitat de la gent, i de què la gent no mantengui la distància social. Tot aquest procés de des-confinament ha coincidit amb l'inici de la temporada estival, que ha contribuït en certa manera a què la gent vulgui tornar a un estat de relaxament de les precaucions: vacances, temps d'esbarjo, festes... tot això són forats que el virus pot utilitzar per a trobar espai on seguir multiplicant-se. Veim que això s'està repetint. Així com als inicis vàrem veure com va començar a Itàlia i després va passar a Espanya i a altres països, ara passa el mateix, ha començat Espanya, Alemanya comença a tenir molts de casos, el Regne Unit, Itàlia... Per tant, crec que encara, com a societat, no estam acceptant el fet que els nostres costums han de mantenir-se modificats de forma permanent fins que no hi hagi una teràpia o una mesura de prevenció com la vacuna que ens permeti tornar a l'antiga normalitat. Hem pogut pensar que la nova normalitat era normal i no és així.

Potser també hi ha actituds poc solidàries

Aquesta malaltia és molt contagiosa; una característica d'aquest virus és que, si es produeixen incompliments per una part de la població, afecta tota la població. Per tant, és fonamental que la població sigui solidària. No es tracta de dir "jo decidesc no dur la mascareta perquè afecta la meua llibertat". No, en el moment en què tu decideixes no dur la mascareta estàs posant en risc els que t'enrolten, estàs entrant dins la llibertat dels que t'enrolten i els poses en perill.

Quin percentatge hi ha en aquest moment d'asimptomàtics entre els nous contagiats i si aquests asimptomàtics són conscients de les conseqüències que pot tenir aquesta malaltia.

Avui dia crec que un 40% dels diagnòstics són a-simptomàtics. Bé s'han detectat per un cribratge poblacional, com els que es fan a residències, a centres sanitaris, a determinats ambients on s'espera que pugui haver-hi una major incidència, o perquè són contactes estrets amb un cas positiu. Un dels aspectes que han canviat pel que hem anat sabent durant els darrers mesos és que pensàvem que el fet de ser a-simptomàtic implicava que no podia transmetre la malaltia. El dia d'avui hi ha l'evidència de què sí que pot contagiar; encara que la capacitat de transmetre el virus sigui menor. El que és millor d'aquí a un mes hi ha una nova troballa que indica el contrari. És una malaltia de la qual n'anam aprenent dia a dia i tot s'ha d'agafar amb total prevenció perquè és molt fàcil equivocar-se.

Comentam que uns amics nostres han passat la Covid-19 i porten un certificat mèdic de què no són contagiosos. No necessiten dur mascareta...

Avui mateix s'ha fet la primera comunicació oficial d'una re-infecció. Potser no es tracta de casos molt freqüents, però ara com ara això pot passar. Això ens recorda que hem d'ésser molt curosos i molt cauts en el tema de la prevenció.

Les nostres Illes Balears tenen alguna característica que les fa més fortes o més vulnerables davant la Covid-19?

Mallorca, i les Illes, té el punt a favor de què és relativament fàcil controlar els accessos: ports i aeroports. És un punt a favor respecte d'altres zones, per exemple, la Península. Tenen un punt en contra: són una zona de molt elevada mobilitat i sobre tot Mallorca i Eivissa, una elevada densitat poblacional. Són dos factors que sabem que afavoreixen el contagi.

Potser havíem d'haver estat més exigents en el control d'entrades?

És difícil de dir, perquè veus el que passa a zones que tenen instal·lada la prova PCR per entrar, per exemple Grècia, i ells tampoc no s'han salvat d'una segona onada. Grècia està patint una segona onada molt més important que la primera i els controls són més durs que els d'Espanya. Els controls no asseguren que es pugui evitar totalment l'entrada del virus. Dit això, totes les mesures de prevenció ajuden. I des d'aquesta Comunitat autònoma sempre s'ha demanat i s'ha insistit a demanar al Govern Espanyol el poder dur a terme el control de ports i aeroports amb tots els passatgers, nacionals i internacionals. I també ha demanat poder fer proves PCR als que arriben. Ara, això no és una competència autonòmica i, per tant, està més enllà de les capacitats d'aquesta Comunitat autònoma decidir si es fa o no es fa.

Atenent els mitjans de comunicació, sembla que els partits se n'alegren més de les errades del Govern (central o autonòmic) que dels encerts que afavoreixen la nostra salut...

En el tipus de feina que duc a terme no m'he trobat amb partits o institucions que poden estar governades per distints colors polítics que no hagin ofert la seva total col·laboració en aquest sentit. Parl de Consells Insulars, Ajuntaments, FELIB... tractant de coordinar les mesures que s'han anat decidint. Tant durant el confinament com ara. La cooperació ha estat total.

El sistema de salut de les Illes podrà aguantar aquesta segona onada? Sembla que on hi ha més pressió és en els Serveis d'Atenció Primària...

L'experiència que tenim de la primera onada és que el sistema sanitari d'aquesta Comunitat autònoma no va arribar a estar en cap moment superat i això és positiu. Va respondre molt bé i no es va trobar en cap moment en un punt de saturació. En aquesta segona onada el que s'està notant és el problema d'Atenció Primària per diverses qüestions. La primera és que s'està intentant recuperar l'activitat normal, perquè els problemes de salut de la població no poden seguir esperant de forma indefinida. Per tant, s'ha de fer un esforç perquè aquesta atenció a tots els problemes de salut que no són la Covid19 siguin atesos. Atenció Primària ara ha assumit un paper molt important pel control d'aquesta pandèmia, com és tot el tema del seguiment de contactes; del rastreig i el seguiment de contactes. Un paper fonamental. Òbviament això implica molta feina, especialment si en l'àmbit de societat no procuram que els nostres contactes estiguin limitats. Si cada vegada, així com van pujant els positius, a més aquests tenen una multitud de contactes, això implica una quantitat ingent de persones a les quals s'ha d'entrevistar, s'ha de fer un seguiment, etc., etc. Òbviament, això tensiona el sistema.

Tenim alguna experiència molt propera on la persona contagiada ha estat passada d'un telèfon a l'altre, havent de repetir informacions, i amb una sensació de descoordinació i certa duplicitat de serveis.

S'ha obert la nova Central Covid, a Ca'n Valero, on el que s'ha fet ha estat recentralitzar aquests serveis. S'han provat distints models; un model que es va provar va ser el que cada centre de salut fes el seguiment dels positius d'aquella àrea sanitària i dels seus contactes. I això, potser, no ha resultat tan efectiu com poder tenir-ho tot centralitzat, no sols en un mateix edifici sinó sota un mateix paraigua organitzatiu i comptar amb una infraestructura comuna, línies telefòniques dedicades sols a això, etc. Durant els pròxims dies s'anunciarà la posada en marxa d'altres dedicades a certs aspectes de suport als positius, als professionals... S'han anat detectant punts millorables segons anava evolucionant el procés. Hem de tenir en compte sempre que estam actuant davant una cosa que no existia, per tant, els protocols es van treballant, es van adaptant, corregint, segons les necessitats ho demanden.

Veim que sovint hi ha trobades familiars, tres o quatre persones, que es senten segurs i sans. Es lleven mascaretes perquè són incòmodes, s'acosten als mòbils per a veure fotos...

Les trobades familiars i amb amics són el gran focus de contagis en aquesta Comunitat autònoma. Quan parlem amb la gent amb la qual tenim confiança és com si, psicològicament, una barrera es llevàs i no som capaços d'assumir que aquella persona amb qui tu tens tanta confiança pugui estar contagiada. Ens llevam la mascareta, ens abraçam, ens feim besades, ens acostam a poc a poc per xerrar, ens mostrem les fotos del mòbil... Això passa, i, perquè això passa, hem de ser molt conscients que passa i esser molt escrupolosos quan ens trobam en família i amics: dur la mascareta tot el temps possible, mantenir distàncies, evitar el contacte físic... trobar altres maneres de mostrar-nos l'afecte.

Si una persona desobeeix aquestes recomanacions, pot rebre algun tipus de sanció?

Sí, sí, està posant en perill la salut pública i, per tant, és sancionable d'acord al decret.

S'executen aquestes sancions?

Es pot sancionar una persona que es boti les normes del confinament. El tema de les sancions no el domin massa...

Veim cada dia damunt la platja d'Alcúdia cent o dos-cents joves ajaguts, acaramullats, sense mascaretes... i dos municipals que se'ls miren. Què hi poden fer?

És evident que necessitam la cooperació per part de tots: la societat, els polítics, les forces de seguretat... Tothom ha de fer la seva feina perquè això funcioni. Crec recordar que en un decret que es va aprovar fa cosa d'un mes les sancions poden arribar a 600.000 euros. Em sembla que es parla de tres-cents o quatre-cents expedients sancionadors per part dels distints organismes implicats.

Ets optimista respecte del futur immediat?

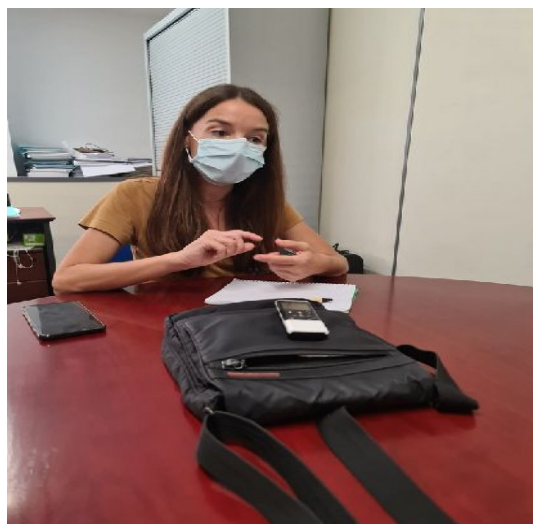
(Llarg silenci, cara seria, respiració profunda malgrat la mascareta...) No!... Bé... No sé si he de ser tan rotunda... Però la llàstima és que jo veig que la situació va empitjorant i la població sembla que està anestesiada respecte d'això. El millor ja està cansada de la Covid19 i ha decidit que val la pena prendre riscos. Però no és així, perquè encara no sabem com derivarà aquesta malaltia; sabem el que ha fet al llarg d'aquests mesos, però no sabem el que pot fer a llarg termini. Per tant és molt necessari que la població sigui conscient que estam treballant amb una amenaça molt gran i que necessita la cooperació per part de tots. Des de l'àmbit sanitari s'arriba a un límit respecte dels mitjans que es poden tenir; s'arriba a uns límits respecte dels mitjans als quals es poden derivar. Si la situació segueix així, s'haurà de tornar a aturar l'atenció als problemes de salut que no són Covid, amb tot el que això suposa per a la salut de la població? Per tant, de poc serviran les mesures que aprovam si després no es compleixen. Si la gent no és conscient que no es pot organitzar una trobada a una casa de camp amb quaranta o cinquanta persones; que s'ha de mantenir les mesures de prevenció; si la gent no és conscient que no pot fer botellades, si la gent no és conscient que no pot estar a una terrassa, aferrats els uns als altres...

Aquesta situació ens pot fer més vulnerables davant altres epidèmies; ara es parla del moscard del Nil?

És evident, i això fa molt de temps que s'ha anat avisant, que temes com el de la globalització, la mobilitat més gran de les persones (i no sols persones: plantes, animals...) i el canvi climàtic són dos factors que, òbviament, ens fan més vulnerables davant l'aparició de noves epidèmies. Podria sorgir una nova pandèmia de greus conseqüències... Ja fa molts d'anys que els científics van avisant. Jo crec que l'important és que n'aprenuem del que està passant. Que siguem conscients com són importants les mesures que es prenen de cara a la salut pública i que s'augmenti la inversió en salut pública per evitar que això torni a passar o que, almenys, ens trobi més preparats.

Podem realment solucionar el problema sense prendre'ns en serio Àfrica i Amèrica Llatina?

Precisament perquè estam en un món globalitzat, ho és per a tot. De la mateixa manera que volem viatjar a qualsevol part del món, volem comprar productes de la part del món que triem, volem anar a fer

feina a qualsevol part... de la mateixa manera hem d'entendre que les malalties també es difonen no així com volem nosaltres. Per tant, si no tenim en compte el benestar i la salut d'altres països i d'altres zones, al final, les conseqüències ens arribaran a nosaltres. No es tracta de ser egoïstes, es tracta d'anar més enllà i exercir principis de solidaritat.

No sabem si el que no és capaç de fer-ho la solidaritat ho farà la por...

Potser...

Com creus que aquesta pandèmia pot afectar el turisme de masses que tenim a les Illes? Ens obliga a canviar alguns criteris de funcionament de la nostra economia? Hem de posar algun tipus de barreres? El tema sanitari pot afectar el tipus de model extensiu del turisme de masses que tenim?

Per a mi el fonamental és que aquesta crisi ens ha mostrat com és de feble aquest model. I com d'urgent i inajornable és començar a fer feina de bons i de vers en un canvi de model econòmic. Diversificació del teixit productiu, tornar a incentivar el sector primari, tornar a apostar per sectors productius no tan extractius com el turisme... La lliçó fonamental és que el turisme de masses és un model que trontolla molt fàcil i no podem dependre d'ell de forma exclusiva.

Tu vares fer pel Consell Econòmic i Social, a l'estudi de Prospectiva H-2030, una aportació específica sobre investigació en salut. Pel que has dit veus fonamental aquesta visió de conjunt i aquesta diversificació també afecta el camp de la salut. Quin camp d'oportunitats té aquesta investigació a les Illes?

Vull començar alabant l'haver fet aquest estudi. És molt important tenir una visió de conjunt com a comunitat de cap a on ens convindria anar. Pel que fa a la salut, crec que, no sols tenim la sort de tenir instituts de recerca d'excel·lència, com per exemple l' IDISBA (Institut d'Investigació Sanitària de les Illes Balears), o l' IFISC (Institut de Física Interdisciplinària i Sistemes Complexos) que fa feina també en alguns temes sanitaris. Aquesta comunitat autònoma té una llarga tradició en temes de digitalització, BIG DATA o ciència de dades, intel·ligència artificial, etc. En aquesta comunitat autònoma la recerca sanitària va dirigida als problemes específics amb què ens trobam i que són molt propis de la nostra idiosincràsia. En aquesta comunitat tenim un problema o un avantatge; segons com es miri. Es tracta de la insularitat. La insularitat presenta certs reptes a l'hora de donar assistència sanitària. Per tant, un tema seria el desenvolupament d'eines de telemedicina que permetin donar una bona assistència sanitària a aquells llocs que es troben més aïllats. És una àrea de recerca que s'hauria de potenciar. També hem de tenir en compte que tenim una població envellida i, per tant, tota la recerca en cronicitat és vital per aconseguir que la nostra població pugui gaudir de benestar els darrers anys de vida. Tot el que sigui recerca en salut té un efecte beneficiós sobre la salut dels ciutadans i un important component econòmic.

Creus que aquesta visió de canvi de model és compartida per la majoria de la gent de la teva edat o això és un privilegi de minories en front de botellades, party boats, etc.?

En definitiva el que la gent vol és viure bé. Per tant, si el que es ven per viure bé de cara al turisme és : "no importa que estudiis"; pots guanyar doblers amb facilitat i ràpid... La gent no estudia, no dona valor a estar format, perquè ningú li pagarà per això; ningú li recompensarà aquest esforç. Per tant, el que hem de fer és canviar de fase perquè la gent vegi la necessitat d'aquest canvi de model. Perquè es preocupi per aquests tipus de temes, primer insistir molt a millorar l'educació. I, perquè la gent vulgui estudiar, ha de veure que aquest estudi li servirà per a alguna cosa. Al final, tots ho sabem: el turisme és una indústria que no requereix majoritàriament una mà d'obra altament qualificada.

Quins elements d'esperança ens deixaries en aquests moments; sortirà el sol qualche dia?

Sí, jo vull ésser optimista. Tenim aspectes molt positius. Crec que som una societat que tenim una sensibilitat cap al medi ambient. Crec que, com a comunitat, hauríem de ser un referent en temes mediambientals. Això també ajuda al sector productiu, pot ser innovador, pot conduir a un canvi de model. També crec que som una societat bastant oberta i de cada dia som més interculturals. Amb totes les problemàtiques que pugui dur acabarà enriquint-nos com a societat i fent-nos més forts.

Acabarem essent africans? (...matisam que sabem del to xenòfob en què alguna gent del carrer identifica als que no són físicament blancs...)

Acabarem essent mallorquins de pell més obscura...A mi això no em preocupa gens, cada vegada serem una societat més intercultural, més mesclada. Aquí encara estam a la primera generació, però, si miram països com el Regne Unit ja es veu clarament el canvi. Basta pensar com era la nostra cultura fa trenta anys i en el paper que les famílies assignaven a les dones.

I la vacuna?

Avui o ahir es va dir que la vacuna d'Oxford es començaria a aplicar pel novembre.

Els interessos econòmics i de les farmacèutiques la poden retardar?

No. Els interessos econòmics faran que hi hagi una vacuna més aviat, perquè aquí darrere hi haurà molt de diners. El que s'ha d'anar molt alerta és que això suposi un cost inacceptable pels governs, i, per tant, hi ha múltiples peticions de què les vacunes contra la Covid19 es considerin un bé comú. Que no pugui haver-hi abusos per part de ningú.

Moltes gràcies, Margalida, i tant de bo prest puguem fer una nova entrevista comentant la renaixença de la nostra Comunitat.

Construint alternatives 5.1 *Nou curs per Fundacions Darder Mascaró*

Miquel Rosselló

Dos fets marcaran el nou curs d'una entitat que té com a premissa central de la seva actuació "**pensar millor la nostra realitat per contribuir a transformar-la**" que són: les nefastes conseqüències socials i econòmiques de la pandèmia i les respostes neofeixistes, tant a aquesta crisi, com a l'emergència climàtica o a la crisi del Règim del 78.

Per això, l'anàlisi, diagnòstic i propostes sobre noves polítiques econòmiques, socials i medi ambientals per pal·liar les conseqüències nefastes de la Covid19 en la línia estratègica d'un canvi de model de desenvolupament ocuparà bona part del

курс. Dedicarem el número 100 de *L'Altra mirada* a aquest tema i la tasca que impulsarem a través del Col·lectiu Alternatives i de l'associació Mercat Social estarà impregnada d'aquesta preocupació. No ens queda més remei que trobar alternatives a curt termini per aturar el cop, però de res servirà això si no afrontem una nova fase de transició cap a un altre model econòmic, ecològic i social.

Però totes aquestes crisis que patim van acompanyades de l'auge del racisme, la xenofòbia, l'odi a totes les diversitats, en definitiva del feixisme i en conseqüència ens obliga a bolcar bona part de la nostra activitat a la lluita per la democràcia i contra el feixisme. Per tant seguirem donant tot el suport que puguem a la Plataforma Democràtica i donarem continuïtat al nostre programa de "*Diàlegs des de la perifèria*". Organitzarem tres cicles de debat entre les esquerres i els sobiranismes per abordar les necessàries convergències en l'àmbit d'Illles, de l'Estat espanyol i de la UE.

Una bona manera de defensar la democràcia també és conèixer i reivindicar orgullosament les nostres arrels democràtiques i històriques. Amb aquest sentit dins aquest pròxim curs participarem activament amb la commemoració dels 500 anys de les Germanies, organitzarem les **III Jornades del Moviment obrer a Mallorca** amb el títol de: "**Dones, treball i acció col·lectiva (1868-1936)**" que el confinament de l'any passat ens impedió fer, els dies 11 i 12 de març del 2021.

Aquest curs també posarem en marxa conjuntament amb l'Ateneu de CCOO, el projecte "**Arrels Democràtiques**", l'arxiu documental de la lluita antifranquista i continuarem el programa de recerca sobre el Mallorquinisme polític. I amb motiu del 80è aniversari de la mort de Gabriel Alomar farem unes jornades sobre el referent més important del mallorquinisme polític d'esquerres de la primera meitat del segle XX, conjuntament amb l'Institut Sobirania del Principat i la col·laboració de la UIB i la Universitat Autònoma de Barcelona.

Lògicament seguirem consolidant l'Escola Oberta Ciutadana implementar cursos de formació sobre polítiques locals, sobre Economia Social i Solidària i organitzant jornades de formació amb CCOO i STEI I dins l'àrea de comunicació una vegada que l'*Altra mirada* arribarà el pròxim mes de desembre al número 100 sense interrupcions i el portal *illaglobal.com* ha aconseguit la publicació diària d'articles i un bon grapat d'audiovisuals al canal You Tube, pensem que ha arribat el moment de fer un bot qualitatiu en el nostre projecte global de comunicació i ens proposem:

- Convertir l'*altramirada.cat* amb una revista amb continguts temàtics.
- Reforçar el paper d'*illaglobal.com* per començar a caminar cap al format d'un diari digital.
- Millorar i ampliar la producció audiovisual.
- Crear un butlletí d'informació interna de Fundacions.
- Així mateix seguir fent publicacions pròpies o col·laborant amb altres editorials.

La nostra col·laboració amb el Foro Sobiranista continuarà essent una de les nostres prioritats i ens proposem dur a terme un dels projectes que el passat curs quedaren pendents, que és la creació d'un Observatori de polítiques locals i sostenibilitat.

Per dur aquest programa d'activitats a bon port necessitem més mitjans humans i econòmics, per la qual cosa convidem a totes aquelles persones que coincideixin amb els nostres objectius i ho desitgin a sumar-se i col·laborar amb nosaltres i als que pugueu que ens ajudeu econòmicament. Per col·laborar amb nosaltres podeu entrar a :

<https://fundacionsdardermascaró.cat/>

Construint alternatives 5.2 **25 anys de REAS** **Una història de valors**

Toni Pons

Soci fundador de REAS

La Xarxa de l'Economia Solidària celebra el seu aniversari renovant el seu compromís de treballar en favor de les persones i de la sostenibilitat ambiental.

Aquests 25 anys que complim com a xarxa promocionant una economia solidària ens conviden a mirar als nostres orígens i a avaluar el camí recorregut fins aquí. Aquest aniversari pot ser un petit homenatge a aquelles persones que van iniciar el camí de la Xarxa de l'Economia Solidària (REAS) i van fomentar els seus petits brots d'organització. El mèrit d'aquelles persones, d'aquella inicial xarxa, van anar principalment dues: en primer lloc, clamar contra un sistema explotador de recursos, de persones i de pobles i, alhora, demostrar de manera pràctica la possibilitat i necessitat de desenvolupar una altra economia al servei de les persones i de la sostenibilitat ambiental.

REAS neix amb aquests objectius a la ciutat de Còrdova el maig de 1995, sota l'impuls d'alguns centres d'inserció sociolaboral i diverses iniciatives socials dedicades al reciclatge de residus, al comerç just i la missatgeria amb bicicleta en el marc de la Primera Trobada d'Economia Solidària organitzat per IDEES.

Durant els primers anys es va donar un lent creixement de l'organització, però, sobretot, es va produir la consolidació d'uns criteris ètics que han marcat una forma d'actuació i uns valors diferents dels de l'economia capitalista. Va ser en aquests començaments quan, juntament amb iniciatives socials de França i Bèlgica, elaborem la Carta de l'Economia Solidària, instrument en el qual vertebrem els nostres principis com a entitats i com a xarxa, i que ens ha acompanyat i ha estat adaptat conforme a l'evolució del pensament de REAS i de la societat.

Aquests principis d'equitat, treball, sostenibilitat ambiental i cooperació, sense fins lucratius i compromís amb l'entorn, són el punt de partida d'un altre instrument que va sorgir de manera immediata: l'auditoria social, un sistema d'avaluació de les pràctiques de REAS en les organitzacions amb aquests criteris i eina per a corregir els errors que en aquestes pràctiques es puguin cometre. Amb aquests instruments REAS consolida una base essencial per al seu enfortiment.

Nova estructura territorial

A principis de l'any 2000 va tenir lloc a Màlaga una assemblea per a dotar a REAS d'una nova estructura que reflectís el desenvolupament territorial de la xarxa. En integrar aquestes realitats (Euskadi, Navarra, Canàries i Aragó van ser les primeres comunitats a fer-ho), REAS comença a treballar territorialment i a coordinar-se des d'aquesta òptica. S'aprova en aquesta assemblea una estructura bàsica coordinativa en la qual poden participar també els centres, a condició que aquests, en la mesura que sigui possible, treballin per a constituir-se en xarxa territorial.

La xarxa és present en múltiples sectors d'activitat

Neix així *REAS Xarxa de Xarxes*, agrupant unes 70 iniciatives i amb un desig d'enxarxar i acollir a totes les xarxes que treballassin des de l'economia solidària des de la convicció que el creixement d'aquest sector seria lent però imparabile. A les xarxes sectorials ja existents, com *AEREES* (Associació Espanyola de Recuperadors d'Economia Social i Solidària) i la coordinadora de missatgers amb bicicleta, li acompanyarien altres activitats econòmiques sectorials, com poc després va ocórrer amb la incorporació de la Coordinadora Estatal de *Comerç Just*.

Es van així agrupant sota el seu paraigua multitud d'activitats de tota mena: reciclatge de residus, turisme rural, missatgeria, formació per a la inserció laboral, agricultura ecològica, comerç just, restaurants ecològics, educació ambiental..., tota una varietat d'activitats econòmiques que comencen a donar a la xarxa, una identitat i una sòlida base per a la seva consolidació i posterior creixement.

En aquesta primera dècada de trajectòria va haver-hi activitats i accions destacables per a la història de la xarxa i el moviment en favor de l'economia solidària. En primer lloc, és destacable la participació en les negociacions amb el Ministeri de Treball per a la legalització de les empreses d'inserció, entitats ja existents en la realitat dels nostres territoris, però que mancaven del corresponent marc legal que les emparés i secundés. Així mateix, va ser clau per a la consolidació d'aquest procés, la participació i suport en *Idearia*, jornades biennals d'economia alternativa i solidària que tenien lloc a Còrdova organitzades per IDEES (i que després passaria a coorganitzar). És producte d'aquests temps també l'elaboració i distribució de la revista *Idearia*, així com l'edició de dos llibres d'economia solidària: *Las otras empresas* i *Rescata tu dinero*. Finalment, va tenir lloc en aquests anys la posada en marxa en algunes províncies de préstecs solidaris per a donar suport a iniciatives d'economia solidària.

REAS Xarxa de Xarxes

El creixement de REAS Xarxa de Xarxes al llarg d'aquests 10 anys últims ha estat molt positiu. Entre els seus mèrits m'agradaria ressaltar el desenvolupament sectorial de la xarxa, i especialment de la Mesa de Finances Ètiques, que integra projectes de gran impacte com FIARE, que en la seva unificació amb la *Banca Popolare Etica* d'Itàlia es converteix en banc amb més de 42.000 socis i sòcies, i *COOP57*,

cooperativa de crèdit per a entitats sòcies que necessitin inversió per a noves iniciatives (sempre amb els criteris cooperatius i de l'economia solidària) que enguany compleix també 25 anys. Finalment, és destacable la constitució de la sectorial d'*Unión Renovables* integrada per 18 entitats dedicades a les energies renovables, que compta amb 85.300 socis. Per part seva, les velles sectorials com *AERESS* i *Comerç Just* han doblat el conjunt de les seves entitats.

REAS té avui 800 entitats i 5.400 treballadors

A tot això cal afegir l'existència de *REAS* en 15 de les 17 comunitats, xarxes territorials integrades en la Xarxa de Xarxes que agrupen a gairebé 800 entitats, més de 20 mil treballadors i treballadores, i més de 24 mil voluntaris i voluntàries. Sota aquesta estructura i des d'aquests orígens, *REAS* pretén donar resposta als greus problemes de desigualtat i deteriorament que sofrem i als quals humilment hem anat fent front en aquests anys. És un camí emprès que, no obstant això, necessitarà encara molts més abraçades col·lectives per a continuar construint aquesta senda de solidaritat. Els esperem amb els braços oberts.

TERRANOSTRA arriba a Palma

Josep Ramon Balanzat
Grup promotor de TERRANOSTRA

TERRANOSTRA

SUPERMERCAT COOPERATIU

T'imagines un supermercat que prioritza l'agricultura ecològica i la proximitat? T'imagines un supermercat que és part d'un moviment comunitari i transformador? T'imagines un supermercat que reivindica un canvi real del model econòmic i de consum? Ja no fa falta que l'imaginis... Neix el primer supermercat cooperatiu de Mallorca! Amb aquests eslògans iniciàvem el mes de juliol la campanya per donar a conèixer TERRANOSTRA.

Un mes després, el 14 d'agost llençàvem el web amb tota la informació i la fitxa per associar-se a aquest projecte de consum alternatiu i transformador. Ara, quinze dies després, ja som 170 les persones que s'han compromès a aportar 100 € i 3 hores mensuals de col·laboració en el projecte. A canvi, tots tendrem l'oportunitat de comprar productes locals, ecològics i de qualitat a un preu ajustat. Ja no serà una cosa de gent amb alt poder adquisitiu poder gaudir d'una alimentació sana, sostenible i de proximitat.

Totes les persones que es van unint al projecte són convidades a aportar els seus coneixements i habilitats per ajudar a muntar el supermercat, en un primer moment, i després per formar part dels diferents grups de feina que portaran el dia a dia del supermercat junt amb les tres persones contractades, membres també de la cooperativa.

Ara és el moment d'unir-se a un projecte de propietat col·lectiva que no només oferirà un espai de venda de productes sinó que també disposarà d'espai per fer tallers d'elaboració de productes, per exemple i perquè els nins puguin jugar i familiaritzar-se amb el consum responsable mentre els seus pares estan comprant. Es convidarà a altres col·lectius a sumar-se al projecte i a fer ús de les nostres instal·lacions: espai de reunions, projecció de vídeos, etc.

Una de les coses que farà diferent aquest supermercat és l'espai de *relax* – el *chill out* en deim naltros – que tendrem a l'entrada on es podrà asseure en còmodes butaques, informar-se del projecte, llegir premsa alternativa i de consum conscient, prendre un cafè de comerç just o, fins i tot, assaborir un suc amb les fruites i verdures que ja no podem vendre.

Et vols quedar fora d'aquest projecte cooperatiu apassionant on tu tendràs veu i vot? El novembre obrirem portes i tu hi has de ser!

Aquí tens tota la informació: terranostra.coop

Construint alternatives 5.4 **Neix** **Som Servei Energètics Mallorca**

Francisca Mulet / Guillem Solivellas
Socis de Som Energia

A Mallorca manejam dos conceptes quan parlem d'energia: sostenibilitat i economia.

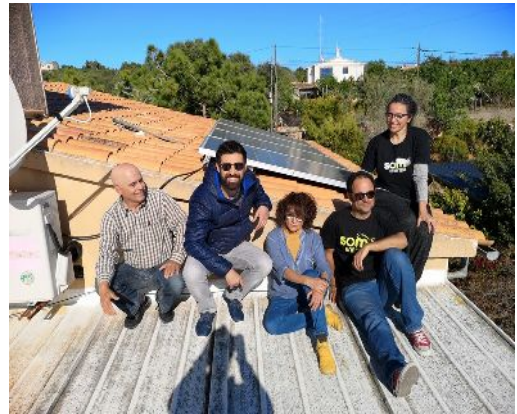
Necessitam grans quantitats d'energia, però la necessitam neta i propera.

Hi ha res més proper i autosuficient, que l'energia produïda i distribuïda des de ca nostra, o des de molt a prop d'allà on es consumeix? La resposta és no.

Per tant, tal com estan els mitjans de producció d'energia renovable al nostre abast, la solució és omplir, el màxim possible, els nostres terrats i les nostres teulades de plaques solars i, allà on sigui factible i rendible, aerogeneradors i, fins i tot, instal·lacions de geotèrmia.

Hi haurà gent que ens dirà que aquestes instal·lacions tanmateix no seran suficients i que sempre seran necessaris grans parcs d'energies renovables. Pot ser si, però això no és excusa per no fer petites instal·lacions en mans dels ciutadans.

Per això, des del grup local de Som Energia Mallorca neix **Som Serveis Energètics Mallorca**, des d'ara endavant **SomSem**, una cooperativa que té com a prioritat fomentar l'energia distribuïda i en el màxim de mans possibles.

Les regles del mercat fan que les empreses, massa vegades, mirin excessivament el benefici propi en comptes del general. Han nascut tota una sèrie d'empreses que, amb voluntat o sense, es dediquen a instal·lar qualsevol cosa a qualsevol lloc, a preus molt alts i sense mirar-s'hi gaire en la qualitat.

Som Serveis Energètics Mallorca, abreviant **SomSem**, una cooperativa sense ànim de lucre amb la mateixa filosofia que Som Energia, pretén desenvolupar la seva tasca sense tenir com a fita el màxim benefici, sinó que tindrà altres prioritats, com crear llocs de treball locals, donar un millor servei i qualitat i establir uns preus que ho possibilitin, a la vegada que facin viable la supervivència de la cooperativa.

No donarem duros a quatre pessetes, però mirarem al màxim per als interessos dels nostres socis, els quals, lògicament, tendran veu i vot.

Per tots aquests motius al grup local de Som Energia Mallorca, després d'un procés important de reflexió hem perfilat aquesta solució. Crear una cooperativa prenent com a mostra la nostra: Som Energia, i mantenir unes relacions com més estretes millor amb ella.

A l'espera de la constitució definitiva de la nova cooperativa que s'ha d'aprovar en una assemblea de Som Energia Mallorca i, posteriorment una assemblea constituent, per ser soci i gaudir dels serveis que donarà, caldrà ser soci de Som Energia.

Resumint:

El grup local de Som Energia Mallorca vol ajudar al desenvolupament sostenible de les energies renovables de la nostra Illa i, per això, vos convida fer vos soci@s de Som Serveis Energètics Mallorca.

Si voleu més informació, no dubteu a escriure a: somsemallorca@gmail.com

Miquel Àngel Contreras*Coordinador de MÉS-Estimam Palma*

El mes d'agost ja no és el que era. Fa anys tota l'activitat política i social quedava sota mínims i els mitjans de comunicació es limitaven a parlar de la temporada turística i de còctels de societat. Enguany el Turisme és mort a causa de la Covid19, la greu crisi econòmica està deixant el nostre país en una situació catastròfica i el Govern espanyol sector PSOE intenta robar als Ajuntaments els seus estalvis per tancar els seus propis forats.

Però el més interessant del mes és que la crisi del Règim de 1978 s'ha accentuat amb la fugida a AbuDabi del rei emèrit. A les múltiples crisis que ja arrossegava l'Estat –la territorial, la mediambiental, la social- s'afegeix, d'aquesta manera, la de la forma d'Estat. Una situació que ja havia començat amb el judici i condemna d'Urdangarín pel cas Nóos, havia continuat amb l'abdicació del mateix Joan Carles i s'havia agreujat amb el discurs de Felip VI arran del referèndum d'autodeterminació de Catalunya. Ha hagut de ser un fiscal suís qui hagi fet evident el que tots ja sabíem: que el rei emèrit i la institució estaven nuus. La clau de volta del règim, la Monarquia implantada per Franco i no sotmesa mai a referèndum popular –perquè l'hagués perdut-, trontolla, i amb ella dècades d'impunitat impulsades per polítics, empresaris i mitjans de comunicació.

Des de MÉS-Estimam Palma sempre hem considerat la Monarquia una institució no democràtica i per això defensam la República com a forma d'Estat. No qualsevol República, una República Mallorquina que volem democràtica, social i mediambientalment sostenible. Per això hem dit ben fort *Bye Bye Borbons*. Per això ens hem manifestat i ens manifestarem per la fi de la impunitat, a favor de l'abdicació de Felip VI i per la celebració d'un referèndum que decideixi entre Monarquia i República. Perquè volem obrir un procés constituent amb l'objectiu que els diferents pobles de l'Estat puguin decidir el seu futur, tant en la seva organització interna i en el seu model de societat com en la seva relació amb el mateix Estat.

I per això hem exigint i continuarem exigint l'eliminació del nom de Joan Carles I del nomenclàtor de Palma. Perquè volem que la ciutadania de Palma no hagi de viure la vergonya de veure com un dels seus espais més cèntrics du el nom d'un presumpte delinqüent. De moment l'intent ha estat infructuós a causa de l'adhesió a la Monarquia d'un dels partits que formen part de l'equip de govern de Cort, que va votar en contra de llevar el nom al darrer ple de juliol. Però continuarem insistint perquè Palma segueixi les passes d'altres ciutats de l'Estat on, amb una composició política semblant, ha estat possible eliminar del seu nomenclàtor aquesta rêmora per a la democràcia. Pensam que caldrà una gran mobilització ciutadana per aconseguir aquest objectiu i des de MÉS-Estimam Palma també estam disposats a participar-hi.

Joan Manera*Batlle d'Andratx*

Cada vegada que ens hem presentat a les eleccions municipals al terme municipal d'Andratx ho hem fet amb la idea de poder dur endavant polítiques que creiem sincerament que milloraran la vida dels ciutadans. La batlia no era l'objectiu principal, ni tan sols dels secundaris més ben posicionats, però per a la nostra agrupació aconseguir-la ara és un reconeixement a la feina feta durant molts d'anys, tant quan hem estat a l'equip de govern com quan hem estat a l'oposició. Vàrem signar un pacte de governabilitat amb el PSOE i EL PI i l'estam complint.

L'aparició de la COVID-19 a les nostres vides ha fet canviar radicalment les prioritats de l'Ajuntament d'Andratx, ens trobam davant una dura situació que ningú s'esperava i que ens fa fer actualitzacions diàries a causa de les nombroses normatives que no són municipals, però que les hem de complir.

A més a més, les dificultats socials que ha provocat la pandèmia des del punt de vista sanitari i des del punt de vista econòmic s'han incrementat molt i ha obligat, des del primer moment, a reforçar l'àrea de Serveis Socials per poder donar ajudes als ciutadans que ho estan passant malament, ja que no podem preveure fins quan durarà aquesta crisi i si en el futur s'agreuja encara més. En cuidar-mos-ne dels andritxols ha de ser i és la màxima prioritat ara.

Tot això, clar, ens està condicionant el pressupost; però sense oblidar en cap moment el programa electoral (aprovació definitiva, per part del Consell de les Normes Subsidiàries; el desenvolupament dels PERIS, l'escola nova de s'Arracó que ja hem entregat els solars a la Conselleria d'Educació, la restauració de l'edifici dels antics jutjats per crear la casa museu Baltasar Porcel, la recuperació ambiental de can Fasser, la reactivació de la cultura, trobar un lloc per al polígon de serveis, la rotonda a l'encreuament del Camp de Mar, etc.).

També estam orgullosos d'haver potenciat un estudi sobre el coronavirus i al nostre municipi: el Centre de Salut posa el personal, la UIB farà les anàlisis i l'Ajuntament pagarà amb 100.000€ el cost de l'estudi i, a més a més, feim la tasca de contactar amb la gent amb l'ajuda d'un altre sector d'Andratx que durant la pandèmia ha estat vital i al que agraeisc molt sincerament la tasca que han fet com és protecció civil.

L'estudi consisteix a estudiar com ha afectat i afecta el coronavirus a persones que han fet treballs essencials que els han obligat a estar en moltes situacions de possibles contagis: policia, brigada, apotecaris, etc. i comparar-lo amb un altre grup de persones d'Andratx triades a l'atzar a través d'un programa informàtic que no s'han vist obligades a exposar-se al contagi, aquest grup inclou tant homes com dones i, pel que fa a l'edat, inclou persones des de 2 fins a 65 anys. Aquest estudi es perllongarà fins a finals del 2020 i a partir del gener 2021 es podrà tenir els resultats.

En definitiva es tracta d'un estudi epidemiològic que ens permetrà veure com està afectant aquest virus als nostres ciutadans, com evoluciona i, a través d'uns qüestionaris sobre aspectes físics dels estudiats que també es fan, si hi ha alguna característica que coincideixi en els afectats que pugui ajudar en altres estudis sobre aquest tema.

I si els doblers se'n van ràpidament per resoldre els problemes concrets de les famílies que s'han trobat sense feina aquest estiu, encara hi ha una situació que desgraciadament ens afecta que fa que els doblers encara corrin més aviat: les indemnitzacions. Les indemnitzacions per la corrupció urbanística d'anteriors governs és sagnant: per les llicències a la urbanització de Montport ara hem de pagar 15 milions d'euros perquè ja hi ha una sentència judicial ferma, i n'hi ha una altra de 4 milions a l'espera perquè encara no és ferma.

També l'Ajuntament, amb els doblers de tots els ciutadans, està condemnat a pagar l'esbucament d'un edifici que ja tenim aprovat per 520.000€.... Un despropòsit tot plegat que poc dur l'economia de l'Ajuntament al col·lapse, i no hagués pogut ser en un moment pitjor.

Però, com que no hem volgut aturar les altres àrees feim, per exemple, des de la regidoria de cultura actes de petit format amb totes les mesures de seguretat com el programa de les Nits a la Fresca a on es controla l'aforament i es prenen totes les mesures de seguretat necessàries, feim cultura segura, cosa que la gent valora molt perquè els actes tenen molt bona rebuda, més inclús que els altres anys.

És important seguir fent actes culturals perquè la cultura ha de seguir viva i l'ajuntament d'Andratx fa tot el possible perquè així sigui; enguany la regidora Ruth Mateu ha presentat el programa de les Nits a la Fresca més variat des que va començar a fer-se, amb distints formats, amb espectacles pensats per a grans, però també per als més menuts de la casa, a més indrets que mai i amb moltíssima presència d'artistes locals. I, encara més, no s'ha aturat de planificar actes des de la biblioteca ni durant la pandèmia: la situació era diferent i els actes es varen haver de reinventar.

I aquesta serà la tendència a partir d'ara i, com a mínim, fins que es normalitzi la situació sanitària i econòmica, la reinvençió i l'adaptació a la situació de cada moment.

Altres veus 6.1 *La criminalització de les classes populars*

Joan Pau Jordà

En un interessant article publicat ara fa uns anys a ElDiario, el periodista Iker Armentia criticava certes actituds de la *gauche divine*, espanyola –i per extensió, illenca– que es movia a partir d'uns profunds prejudicis i uns sentiments de superioritat moral cap als votants de dretes.

A l'article Armentia considerava que el vot conservador pot ser la suma de diferents factors. En primer lloc, una part de la societat, pot ser aquells més privilegiats, es mostra satisfeta amb la gestió de PP, Vox i Ciutadans. Són aquelles persones que es veurien directament afavorides per mesures com les amnisties fiscals o una reforma laboral que facilita l'acomiadament. En segon lloc, el centredreta seria l'espai natural d'aquells sectors més nacionalistes (espanyols) desitjosos d'una pàtria "gran i lliure". Com diu Armentia en el seu article: *"Si para evitar la independencia de un territorio hay que fabricar casos falsos de corrupción, puede que para muchos de estos nacionalistas españoles no sea demasiado problema frente al peligro de romper España."* En tercer lloc, l'articulista recordava que hi ha una Espanya més o menys conservadora que té en el projecte popular el seu referent natural. Tot i la corrupció, la mala gestió i les promeses buides. Són aquelles persones que seguiran confiant en ells perquè són cristianodemòcrates, conservadors, franquistes sociològics o neoliberals.

No obstant això, la combinació de xenòfobs, banquers, grans empresaris, nacionalistes espanyols i beats no aconsegueixen explicar, per si sol, els bons resultats de la dreta. Hi ha un altre tipus de votant: aquell que vol apuntalar el sistema sense fissures. És el vot de la por, i aquest triarà PP, PSOE o qualsevol altra opció que li ofereixi certa seguretat i estabilitat política i econòmica, ideologies a part.

En aquest sentit, els treballs d'Owens sobre la demonització de les classes populars són aclaridors. Parlant dels conservadors britànics, ell afirma que aquests han aconseguit grans quotes de poder afeblint el poder col·lectiu de la classe obrera com a grup social, ahora que festejant a les classes populars donant, amb les mateixes paraules dels conservadors: «allò mínim al nombre mínim de persones perquè ningú es queixi» amb l'única finalitat de preservar l'ordre social existent. D'aquesta manera, l'aspiració social ha estat un reclam electoral de la dreta així com un altre mitjà per minar la identitat de la classe obrera, especialment entre les incipients classes treballadores mitjanes. D'aquesta forma el sistema promet a les baules més febles de la cadena que poden ascendir socialment si accepten les regles de joc i manegen bé les seves cartes. D'aquesta manera, l'enriquiment i les iniciatives personals han de ser les premisses a seguir, així com una certa hostilitat cap a l'acció col·lectiva i la perspectiva de classe, ja que si no això implicaria acceptar que un grup social té el poder i els altres no.

Així la dreta ha aconseguit que una persona no se senti de classe treballadora, encara que guanyi pocs diners, treballi a compte d'altri o no tingui poder sobre el seu propi treball, fent-li creure que per haver pogut accedir a cert nivell d'instrucció i tenir certes pautes de consum petit burgeses ja són classe mitjana. Aquí emergeix un altre punt clau, que Owens també descriu: la dreta guanya, també, per la incapacitat de l'esquerra de presentar un projecte coherent i cohesionat, capaç de combatre l'hegemonia cultural amb la dreta, així com per un discurs massa vegades allunyat dels interessos de les classes populars.

Un exemple clar de tots aquests processos és Balears. La dreta (primer PP i UM, i ara també Vox, El Pi i Ciutadans), ha estat, amb comptades excepcions, una força hegemònica. A primera vista podríem afirmar que Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera són unes illes on els valors conservadors predominen ... Res més allunyat de la realitat. Cal recordar que el turisme de masses porta diners fàcils, i al cap i a la fi, el model de "totxo, *pelotasso* urbanístic i turisme de masses" és la marca del PP. En total, cada any a Balears 11 milions de visitants introdueixen milers de milions d'euros a canvi de destruir el nostre paisatge i hipotecar el nostre futur. Pot ser que la recepta de "sol i platja" sigui, per a molts, pa per avui i fam per demà, però no es pot negar que ha suposat un canvi a millor per a alguns sectors socials. Especialment per a aquells que s'han vist beneficiats directament d'aquest model econòmic a través de, per exemple, el lloguer d'alguna finca o la venda d'un terreny heretat, és una *gentry mallorquina*. Cal recordar que el petit hotelier segueix tenint un gran pes a les Balears, alhora que el lloguer vacacional beneficia a molts de petits propietaris de segones residències. Així, s'ha consolidat una classe mitjana rendista que combrega plenament –malgrat les crítiques retòriques que pugui fer– amb un sistema econòmic i social que, per ara, no ha col·lapsat.

No obstant això, les majories electorals del PP entre 1983 i 2011 no es poden explicar únicament pel suport d'aquells sectors que es beneficien directament del turisme. Hi ha una majoria silenciosa, aquesta majoria que Armentia anomena, com ja hem dit, "el vot de la por" i que Owens descriu tan bé en els seus estudis per al cas britànic: són obrers de la construcció, cambrers, petits comerciants de l'oferta complementària ... i en general, tots aquells que han comprat el missatge que a Mallorca tot va bé i que de fet, no pot anar d'una altra manera.

Aquest procés de construcció d'un bloc hegemònic favorable a l'*status quo* ha anat en paral·lel d'un creixement demogràfic constant. La immigració, molt vinculada al turisme (i en els darrers anys també a la construcció) ha estat el principal factor d'augment de població, fins a tal punt que avui dia, prop de la meitat de la població de les Illes ha nascut fora. Nogensmenys, la població es va incrementar entre l'any 1970 i 2005 un 70% (per sobre del 29% de la mitjana espanyola), passant de 560.000 habitants a 940.000). De la mateixa manera, entre l'any 2000 i el 2010 la població va seguir augmentant, superant el milió cent mil habitants. Balears és la Comunitat Autònoma amb els percentatges més alts d'immigració. El resultat és esfereïdor: el 23% de la població de Balears, segons l'INE, no té dret a vot: són els immigrants. Una part de país clau i invisibilitzat, el seu futur, i que normalment pertanyen als grups més humils i vulnerables, que han vist en la migració la fórmula per millorar la seva vida.

I és en aquest context que l'esquerra balear punxa. I punxa perquè en cap de les tres legislatures en què ha ostentat la majoria parlamentària (1999-2003, 2007-2011, 2015 -¿?) Ha estat capaç de posar en risc l'hegemonia discursiva i econòmica de la dreta, especialment en relació amb el model turístic... Cosa que no és gens fàcil, per cert!

Malgrat tot, cada vegada hi ha més veus que plantegen que els progressistes d'aquest país haurien de recuperar conceptes com "classe" i deixar únicament de fer bandera, segons ells, de la participació i els drets civils. I si bé és veritat que l'esquerra institucional s'han reinventat després de la caiguda del mur de Berlín com els garants dels drets civils i de les minories (avortament, drets LGTBI+, feminisme...), això no ha passat perquè sí. La Globalització, la UE del Capital i el sacrosant lliure mercat ha deixat poc marge als partits de centreesquerra per actuacions de gran importància, de caràcter estructural com ara un canvi profund en les polítiques econòmiques i socials. Així, aquests s'han refugiat en la defensa dels drets civils i les prestacions socials com a elements diferenciadors de la dreta. Com tornar, doncs, a l'essència de l'esquerra sense fer una esmena a la totalitat al sistema? És el que realment vol, la societat? O vivim dins una contradicció que es mou entre el desencís amb el sistema imperant, i la voluntat d'evitar qualsevol alternativa que pugui en perill les nostres minses conquestes socials?

Mentre l'esquerra es troba a aquesta cruïlla, incapaç de donar resposta solvent a una part dels reptes que afronta una classe mitjana empobrida i unes classes populars criminalitzades, aquests miren amb curiositat cap a la dreta. I així es consolida el populisme conservador, que com diu Stanley, té un discurs fàcil, un llenguatge infantil i senzill, que connecta millor amb àmplies capes de la societat en un món cada vegada més desigual.

Jaume Bosch
Advocat

L'Estat espanyol acumula molts problemes: una pandèmia que ha aguditzat les desigualtats socials i ha posat en relleu les mancances d'un estat de benestar brutalment retallat els darrers anys, una Monarquia desprestigiada que segons alguns és intocable, una estructura territorial en crisi permanent des de la sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut de Catalunya, els pactes constitucionals de 1978 trencats...

Aquesta situació tan complexa només pot tenir solució a partir de donar veu i vot a la ciutadania i que els poders executiu i legislatiu s'atreveixin a encarar les reformes que la gravetat del moment exigeix. Però hi ha un problema afegit: el Tribunal Constitucional, que en l'ordenament jurídic espanyol no forma part del poder judicial i que, de fet, no forma part de cap poder, ha esdevingut, controlat per una dreta que li va regalar noves prerrogatives, un àrbitre parcial i deslegitimad que actua com a fre conservador davant possibles canvis; i l'anomenat Poder judicial, que no hauria d'involucrar-se en la vida política, encoratjat i utilitzat també per la dreta, s'ha convertit en protagonista principal del moment que vivim. Ara, el seu objectiu ha passat a ser el Govern central: sigui per la gestió de la pandèmia, sigui per les fantasmagòriques acusacions contra *Podemos*.

Foto: Panatheneos.com

El fiscal del Tribunal Suprem, Javier Zaragoza, escrivia a *La Vanguardia* del 24 d'agost un article titulat "El desatino judicial belga". El diari el va ubicar a la secció "Política": significatiu. El fiscal, que va jugar un paper essencial en el judici als líders independentistes catalans, desacredita la decisió de la justícia belga de rebutjar l'ordre europea de detenció emesa pel Tribunal Suprem contra l'exconseller de la Generalitat, Lluís Puig. L'article inclou algunes perles: qüestiona al Grup de Treball de Detencions Arbitràries de Nacions Unides i titlla, sense cap decisió judicial que ho justifiqui, de "cop d'estat" els fets d'octubre de 2017; no és una constatació jurídica, és un qualificatiu estrictament personal i polític. L'escrit del fiscal beu de l'argument que ja es va utilitzar durant el judici del "procés": el paper del poder judicial com a salvaguarda de les essències i la unitat de l'Estat.

Si en el judici es va afirmar que l'any 2017 l'únic poder que quedava fora de la influència de la Generalitat era, davant la passivitat del Govern del PP, el judicial, a qui, en conseqüència, pertocava actuar, ara, davant l'ofensa i el "despropòsit" perpetrats a Bèlgica, sense que "cap institució espanyola o europea, política o judicial, hagi reaccionat", el fiscal es veu obligat a entrar en el camp de l'opinió política per defensar les decisions i la dignitat del Tribunal Suprem espanyol.

Curiosament, Zaragoza acusa la justícia belga de "qüestionar la qualitat democràtica del nostre sistema judicial i l'estàndard de respecte als drets humans". Faria bé d'explicar-li a la també fiscal del Tribunal Suprem i companya seva en el judici als independentistes catalans, Consuelo Madrigal, que en un altre article, publicat el mes de maig al diari *El Mundo*, titulat "La sociedad cautiva", qualificava d'antidemocràtica la decisió de prorrogar l'estat d'alarma, arrenjerant-se així amb l'informe presentat pel PP davant el Comissari europeu de Justícia en el qual es qüestionava que a Espanya existís un estat de dret. En què quedem?

Dalt de tot del poder judicial hi trobem Carlos Lesmes, president del Consell General de Poder Judicial i del Tribunal Suprem, que fou director general dins el Ministeri de Justícia en els governs de José María Aznar; també hi juga un paper important Manuel Marchena, magistrat del Tribunal Suprem que va presidir el judici contra els independentistes catalans i candidat a substituir Lesmes, nomenament frustrat

de moment a causa del revelador i indiscret missatge d'un senador del PP. Cal aclarir que dins l'estructura judicial hi trobem milers de jutges i jutgesses, magistrats i magistrades i fiscals que exerceixen les seves funcions amb dedicació i aplicant criteris estrictament professionals, malgrat patir, massa sovint, la migradesa dels mitjans de què disposen. Però la incidència de la cúpula del poder judicial és molt elevada.

El fiscal José María Mena explica a "*De oficio, fiscal*" (Ariel, 2010), un llibre imprescindible per entendre millor el món judicial, que la independència efectiva dels jutges conviu amb "l'existència d'unes estructures de subordinació que alguns anomenen dependència interna. Hi ha superiors jeràrquics amb facultats disciplinàries, hi ha expectatives de promoció professional, ascensos, nomenaments futurs, que depenen dels vots dels components del Consell General del Poder Judicial". Aquest organisme és qui proposa el nomenament dels magistrats del Tribunal Suprem o dels presidents dels Tribunals Superiors.

Durant l'any 2019, el Consell, tot i trobar-se en funcions, va decidir 47 nomenaments, entre ells dotze jutges del Tribunal Suprem, inclosos dos presidents de Sala. La influència de la dreta en el Consell és més que evident, tant com en el Tribunal Constitucional. I aquí trobem el quid de la qüestió: la cúpula del poder judicial es considera imbuïda de la sacrosanta missió de mantenir i defensar la seva visió conservadora d'Espanya enfront de les febleses o les traïcions dels poders executiu i legislatiu. La separació de poders salta pels aires. Hi ha un poder intocable que es considera per damunt dels altres dos poders i de la mateixa ciutadania. El Consell General del Poder Judicial nega el dret del Govern central a criticar als jutges, però el poder judicial pot criticar (i, si cal, investigar) a la resta de poders; s'auto-situa així en una posició de superioritat, encara que els membres del Govern i del Parlament hagin estat elegits pel vot de milions de persones.

Alguns destacats jutges i fiscals que s'han erigit en defensors de la seva particular visió de la Constitució de 1978 semblen haver oblidat el que diu l'article 117 del text constitucional: "La justícia emana del poble i s'administra en nom del Rei per jutges i magistrats integrants del poder judicial, independents, inamovibles, responsables i sotmesos únicament a l'imperi de la llei".

Si la justícia emana del poble, es pot administrar prescindint de la voluntat del poble? Segur que els jutges estan sotmesos únicament a l'imperi de la llei sense cap interferència ideològica o política? El magistrat Carlos González Zorrilla, que lamentablement ens va deixar fa poc més d'un any, criticava en un altre llibre de referència, "*¿Quién controla a los controladores?*" (Editorial Base, 2013), la decisió del Tribunal Constitucional, de setembre de 2013, de considerar que no era causa d'abstenció la militància del seu president en un partit polític, el PP.

L'any 2007, en canvi, el magistrat Pérez Tremps, recusat pels populars, havia estat apartat de la discussió de la sentència de l'Estatut, per haver elaborat un informe per a l'Institut d'Estudis Autònoms de la Generalitat quan encara no era magistrat molt abans no comencés l'elaboració de l'Estatut. González comentava en relació al capteniment del Tribunal el 2013: "és un cop gairebé decisiu al principi d'imparcialitat i, en conseqüència, al prestigi del màxim intèrpret de la Constitució".

No per casualitat, l'any 2010, el Tribunal Constitucional s'havia carregat la modesta proposta d'adaptació del poder judicial a l'estat de les autonomies que l'Estatut català preveia i que tant molestava a alguns jutges: ai, si les taules d'alguns restaurants de Madrid parlessin! El doctor Octavio Pérez-Vitoria ens advertia a la Facultat que en Dret tot és opinable, tot és interpretable. Però em permeto afegir que si la interpretació arriba a ser tan esbiaixada que traeix la voluntat del legislador pot caure en la injustícia. Dos exemples entre molts: la sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut de Catalunya i la sentència del Tribunal Suprem que va condemnar als líders independentistes catalans a molts anys de presó.

La pretesa independència de la cúpula del poder judicial i del Tribunal Constitucional no té avui cap credibilitat davant la majoria de la ciutadania: només cal mirar les enquestes. Segons el CIS, l'any 2019, el 50' 8 per cent de les persones enquestades considerava que el grau d'independència del poder judicial era bastant baix o molt baix; només el 29' 4 per cent afirmava que era bastant alt o molt alt.

Podem intuir moltes causes: els mecanismes d'elecció d'alguns organismes, la visió sectària dels grups parlamentaris majoritaris en efectuar les propostes dels seus membres, els obsolets sistemes de formació i selecció de jutges i fiscals que afavoreixen una endogàmia persistent... I potser alguna cosa més: José María Mena va ingressar a la carrera fiscal en ple franquisme, l'any 1964 i, arrengrat amb l'oposició democràtica, va intentar evidenciar les contradiccions de la dictadura.

Carlos González, jutge, magistrat a l'Audiència Provincial de Barcelona entre el 2002 i el 2006, havia estat els anys setanta un destacat líder del moviment estudiantil contrari al franquisme. Les conviccions democràtiques de tots dos estan fora de dubte. Però no tothom té aquests orígens: l'any 1978 no es va procedir a depurar el poder judicial d'elements franquistes.

Mena acaba el seu llibre explicant l'impacte que li va provocar la situació que va viure a l'illa de La Palma l'any 1965 en veure uns treballadors morts en el que es volia fer passar per accident laboral i era un cas clar de delictes d'homicidi imprudent.

A partir d'aquella experiència José María Mena escriu una reflexió final que reproduïxo en castellà per no traïr els sentiments de l'autor: *"Mis convicciones teóricas, ideales, democráticas, progresistas, antifranquistas se vieron, de repente, golpeadas por un drama cuya percepción sensorial directa no puede salir de los libros. Como de las entrañas, de ese sitio donde dicen que está la conciencia, me subió una desconocida e intensa sensación de tristeza, indignación y autoexigencia. Era un compromiso conmigo mismo no sólo profesional, sino integral, ético, íntimo, mudo, terco, acuciante. Y definitivo"*.

El Parlament espanyol i el Govern central, que són els que disposen de les competències per fer-ho, han de posar fil a l'agulla en la reforma urgent i radical del sistema judicial. El ministre de Justícia, el magistrat Juan Carlos Campo, ha de prémer l'accelerador superant qualsevol pressió corporativa. El Congrés de Diputats ha de legislar sense por. I també caldria que es comencés a notar algun efecte derivat del nomenament de Dolores Delgado com a Fiscal General. Però, per damunt de tot, ens caldran molts jutges i jutgesses, magistrats i magistrades i fiscals que vulguin fer seu el compromís del fiscal Mena.

fiare
Banca Ètica

***Lluitador que escriu, escriptor que
lluita,
sempre a favor dels més pobres***

Cecili Buele i Ramis

Missioner i polític, jubilat

<https://secularitzassociats.blogspot.com/2020/08/pere-casaldaliga-bisbe-lluïtador-amb.html>

Quan el bon amic Biel Pérez em demana un comentari sobre Pere Casaldàliga per a «*L'altra mirada*», pensa que puc oferir-n'hi algun de vivencial i apropiat, una mica diferenciat del que publiquen amb dades biogràfiques i anecdòtiques els mitjans convencionals. Tot d'una li responc que sí.

Pere Casaldàliga i Pla representa per a mi un dels referents més ben valorats d'allò que consider que ha de ser avui dia un bisbe catòlic.

Directament no l'he tractat mai de prop, no n'he tengut cap oportunitat, ni tampoc me l'he cercada amb afany. El coneixement que en tenc, d'aquest gran líder de l'església brasilera i de la malmenada teologia de l'alliberament, que practica intensament i radicalment fins a la mort, és molt limitat però molt intens.

Home que marca intensament la meua praxi cultural, social, política i religiosa, fent part del petit grup de bisbes que em sedueixen i me'n captiven l'atenció, alhora que l'admiració. Intent seguir-ne les passes el més apropiat possible.

Bisbes com ell, o com Oscar Arnulfo Romero, de Sant Salvador (El Salvador); Dom Hélder Câmara, de Recife (Brasil); Leónidas Proaño, de Riobamba (Equador); Samuel Ruiz, de Chiapas (Mèxic), i algun altre menys famós, em fan veure que hi ha moltes maneres d'exercir la tasca episcopal. No sempre, necessàriament, de bracet dels estaments més poderosos, sinó amb una opció preferencial pels sectors més maltractats.

M'interessa remarcar-n'hi dos aspectes que m'empenyen a valorar la figura i l'obra d'aquest clergue català, natural de Balsareny, comarca del Bages, que inicia les pràctiques religioses com a membre de la comunitat claretiana de Vic, a 9 anys.

Lluitador que escriu

Abans de ser bisbe, amb la seva tasca pastoral desplegada a Sabadell, Barcelona, Barbastro i Madrid, ja ofereix la seva visió d'una església «diferent», basada en l'exercici d'una fe adulta, coresponsable, lliure, pobra i sense jerarquies imposades, segons me'n conten.

A l'edat de 40 anys, l'any 1968, se'n va al Brasil. Casualment el mateix any de la meua ordenació sacerdotal. Quan se celebra a la ciutat colombiana de Medellín la II Conferència General del Bisbat Llatinoamericà (CELAM), inaugurada pel papa Pau VI el 24 d'agost de 1968 i clausurada el 6 de setembre següent.

L'assemblea de bisbes llatinoamericans assumeix i difon unes conclusions que convulsionen les esglésies d'Amèrica Llatina, legitimant i beneint la incipient Teologia de l'Alliberament.

Dom Pere Casaldàliga s'estableix a la regió de l'Araguaia, estat brasiler del Mato Grosso, a l'Amazònia, una de les zones indígenes més pobres i maltractades del Brasil. Hi mor a 92 anys. No torna pus mai més a Catalunya, com a petita mostra del seu gran compromís missioner, solidari amb les comunitats indígenes que l'acullen.

Record que m'impresionen moltíssim els seus primers gestos. Per insòlits. Els explicita al primer moment en què és consagrat bisbe titular de São Félix do Araguaia, el 23 d'octubre de 1971.

Als detalls més simbòlics d'ornaments episcopals senzills, allunyats de qualsevol aparença de poder i de glòria, hi afegeix un document extens que analitza cada cas concret d'explotació i maltractament dels petits camperols i indígenes. No d'una forma abstracta, sinó apuntant clarament els responsables i assenyalant-ne concretament les causes.

Es converteix en el document més important en la història de la lluita per la terra al Brasil.

Lògicament, fruit d'aquella primera denúncia i del compromís contret a favor dels camperols, peons i pobles indígenes, rep amenaces de mort i intents diversos d'assassinat.

Dos mesos després de ser consagrat bisbe, des de Mallorca estant jo també m'inicio en tasques missioneres a l'Àfrica Central, des d'on mir de seguir-ne la trajectòria acuradament.

Mentre som al Burundi, també a l'hemisferi sud, no acab d'entendre moltes coses que diu i fa aquell bisbe arrelat a terres brasileres. Ho trob una mica exagerat. Massa poc espiritual. Em sembla polític més que religiós. Me pareix més sociòleg que teòleg.

D'altra banda, em produeix una gran admiració. Hi veig un bisbe catòlic valent, agosarat, atrevit, enfrontat als poderosos del país i defensor aferrissat dels sectors més indefensos del Brasil.

Pel que puc informar-me'n aleshores, mentre trepitj terres africanes, aquell bisbe fa una teologia que anomenen «de l'alliberament». Hi construeix una església popular, oberta, compromesa, coherent, optant de manera preferencial pels més pobres.

No és ben bé el mateix que jo percep al redol africà on treball aleshores. Vivim i patim de prop el genocidi perpetrat l'any 1972 per militars *tutsi* que governen el país. Ben decidits a eliminar bona part de la població *hutu*. Consideren que és massa nombrosa al territori.

M'hi posa la pell de gallina comprovar l'actitud dels bisbes burundesos. Majoritàriament *tutsi*, en lloc de rebutjar la violència governamental exercida tan impunement, pretenen justificar-la per motius de defensa legítima... «Si no matam *hutu*, els *hutus* ens mataran, a nosaltres...».

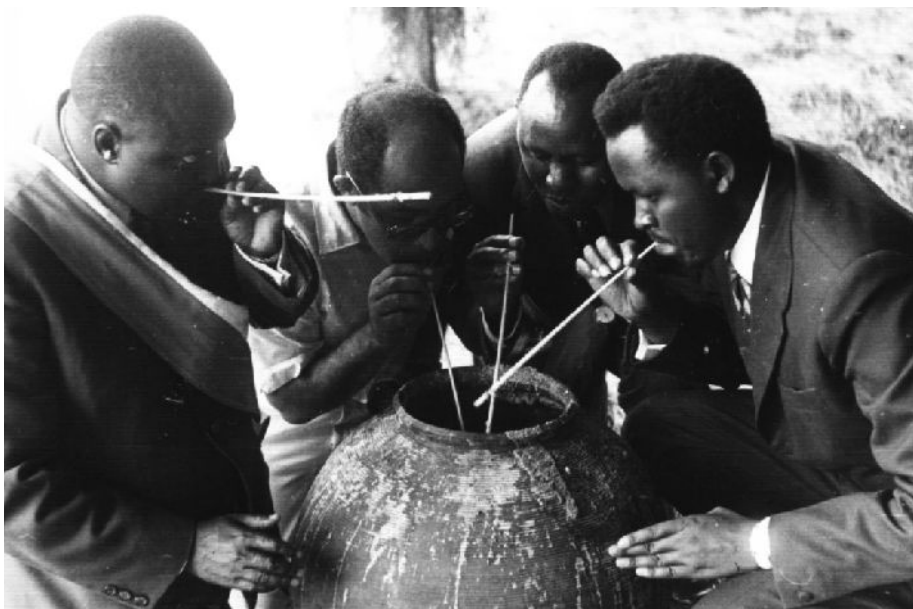
Paraules molt dures que les meves oïdes senten pronunciar a l'arquebisbe president d'aquella Conferència episcopal africana! Postura força allunyada, geogràficament i ideològica, de la que pren el bisbe català, Dom Pere Casaldàliga, a Amèrica Llatina.

Escriptor que lluita

Pocs anys després, treball a la parròquia d'un barri marginal de la ciutat de Piura, al Perú. També a l'hemisferi sud, una mica més apropat del Brasil. Juntament amb el bon amic i company manacorí Joan Riera Fullana.

Enmig del desert de Sechura, tots dos mallorquins rebem referències directes de l'actuació pastoral i social de Dom Pere Casaldàliga. Primordialment, com a membres d'un moviment sacerdotal anomenat ONIS (Organització Nacional d'Informació Sacerdotal), miram d'actuar seguint la línia pastoral i teològica promoguda per alguns teòlegs peruans.

Com ens passa a la resta de missioners estrangers que arribam a Amèrica Llatina, també a Pere Casaldàliga, l'impressiona fortament la descoberta aterridora que en fa, de l'existència d'una situació de pobresa extrema en què viu la majoria de la població.

Hi descobrim l'existència de processos socials i polítics desplecats per diversos moviments revolucionaris guerrillers. Hi consoliden la lluita armada contra governs dictatorials que fan suport a les elits econòmiques del continent sud-americà. Al costat d'aquestes, acostumen a situar-se gairebé sempre les més altes instàncies jeràrquiques de l'església catòlica llatinoamericana, com la cosa més normal i natural del món.

La realitat crua i dura porta Pere Casaldàliga a prendre una opció radical pels més pobres, amb totes les conseqüències. Viu pobre entre els pobres, en una caseta modesta, sense comoditats, viatja en autobusos públics, lluita en defensa de les famílies camperoles sense terres, s'enfronta a militars i terratinents que s'autoproclamen titulars de les grans hisendes robades a les famílies camperoles.

Sabem que Pere Casaldàliga ha quedat molt impactat per l'assassinat d'Ernesto «Che» Guevara (9 d'octubre de 1967). I també per la caiguda en combat del capellà guerriller colombià Camilo Torres Restrepo (15 de febrer de 1966), pioner de la Teologia de l'Alliberament, cofundador de la primera Facultat de Sociologia d'Amèrica Llatina a la Universitat Nacional de Colòmbia i membre del grup guerriller ELN (Exèrcit d'Alliberament Nacional).

Juntament amb els d'altres bisbes i teòlegs d'Amèrica Llatina, d'entre els quals despullen els bons amics peruans Gustavo Gutiérrez Merino (1928) i Jorge Álvarez Calderón (recentment finat), en llegim llibres. En comentam actuacions. Miram de reproduir-ne gestos. Ens afanyam a seguir-ne les passes. El tenim com un dels nostres referents més apropats.

Avui dia resulta fàcil accedir al conjunt de les seves obres escrites. Tenim la gran sort de poder consultar-les lliurement i de franc per internet. Aleshores ens és més difícil i ho feim a comptagotes. Però ens enginyam per tenir-ne a les nostres mans i devorar-les amb els nostres ulls.

<http://www.servicioskoinonia.org/Casaldaliga/obras/index.html>

N'arriba a publicar més d'una cinquantena, d'obres, tant de prosa com de poesia.

Em diuen que l'Arxiu de la Prelatura de São Félix do Araguaia és testimoni fefaent de la gran tasca desplegada com a escriptor i amant de les lletres. Més de 300 mil documents reflecteixen la història de la lluita per la terra a Amèrica Llatina.

A aquests dos aspectes de la vida de Dom Pere Casaldàliga, podria afegir-hi la seva condició de poeta, místic, teòleg, profeta o polític. Tot plegat em duria a omplir-ne moltes més pàgines.

Em conform a resumir-ho així. Casaldàliga és un bisbe que escriu molt i molt bé, alhora que esdevé un escriptor de primeríssima categoria.

Des de tots dos àmbits, s'enfronta obertament al govern brasiler, als terratinents o al Vaticà. Tot per posar-se i voler romandre sempre al costat dels camperols pobres i dels pobles indígenes de l'Amazònia.

Diumenge, 9 d'agost de 2020, des de Mallorca estant, via *youtube*, segueix en directe la celebració de les exèquies i funeral al Centre Universitari Claretian de Batatais, al sud-est del Brasil...
<https://youtu.be/spto8rbKye0>

M'hi qued força impressionat... per motius diversos...

No sé si és ben bé això el que volia Pere Casaldàliga que li fessin com a funeral... Al seu costat, tres bisbes... Desenes de capellans, religiosos i diaques... Tres cantadors... Tres dones... Ocupant un espai esportiu dels missioners claretians, amb mesures protectores de la pandèmia més o manco ajustades...

M'hi qued força impressionat, veient-lo dins del seu taüt...
Percep que no tots els bisbes de l'església catòlica són iguals.
No tots romanen al dictat de l'estat del Vaticà, lletra per lletra.
Ni tots adopten el mateix estil de vida, ni les mateixes formes d'exercir-ne la tasca.
Ni tots s'ho prenen ostentament, com a càrrec institucional de poder i de glòria.
Ni tots viuen més pendents del codi de dret canònic que de l'evangeli de Jesús...

Que descansi en pau, aquest bisbe català, tan bon escriptor com lluitador ferm al Brasil!

Miquel Àngel Llauger Rosselló

El passat mes de juny vàrem llegir a la premsa que l'antiga fàbrica can Ribas, a la barriada ciutadana de la Soledat, serà un centre de creació i escola de circ a finals de l'any vinent. És un notable edifici d'arquitectura industrial, amb les seves xemeneies inconfusibles, i ara rebrà una nova vida compatible amb la seva preservació. Feia anys que la idea circulava. No sé què en pensava Maena Juan, però m'atrevesc a conjeturar que ho trobava una bona iniciativa. Donar vida a un dels barris més degradats de Palma no podia semblar una mala idea a algú que prové de la família dels antics propietaris de la fàbrica i que va posar la preocupació per la gent més humil al centre de la seva vida.

Sembla difícil parlar de Maena Juan (1932-2019) sense recordar els seus orígens familiars. Ella mateixa explica que quan va néixer, la família Juan, propietària d'un grapat de fàbriques de teixits, era la tercera fortuna de Mallorca, després dels March i dels Salas. Aquesta procedència dóna un valor singular a la seva opció per posar-se al servei dels més desfavorits, fins a arribar al gest que més la defineix: el de treballar a hoteleria per conèixer en carn pròpia les dificultats amb què vivien les treballadores del llavors incipient *boom* turístic. La comparació pot sonar fora de lloc, perquè no són figures comparables, però resulta difícil no pensar en l'opció de la filòsofa i mística Simone Weil, que va canviar la vida universitària per la feina a la fàbrica Renault per així adquirir consciència real de la situació de la classe obrera. Tornant a Maena, haver entès immediatament que la baula més feble de tot el negoci turístic era la mà d'obra, i molt especialment la mà d'obra femenina, ens la mostra avui com una ment de lucidesa singular. Llavors no es parlava de les *kellys*, però Maena i altres dones com ella ja coneixien la seva precarietat.

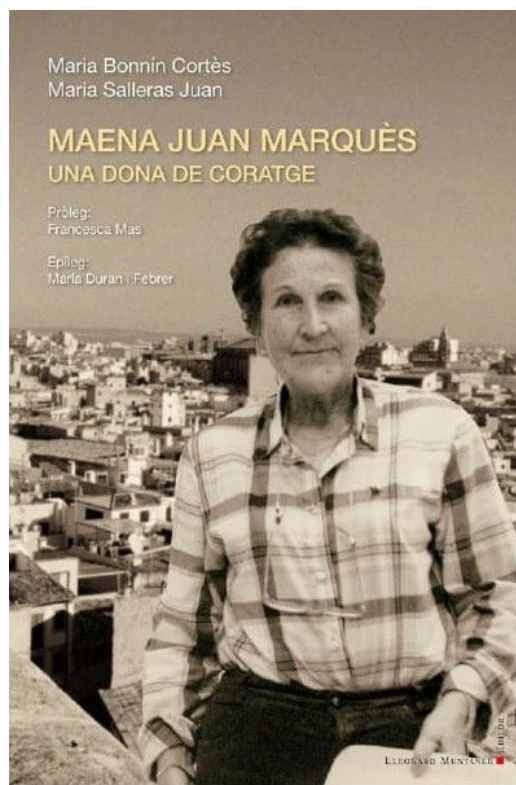
Maena Juan va ser una dona d'Església, i ho va ser a la seva manera. Va ser membre, de jove, d'Acció Catòlica, i més endavant va ingressar a l'Institut de Missioneres Seculars, l'organització a què va pertànyer tota la vida. Qualsevol semblança amb la figura del que ens ve al cap quan pensam en una "monja" és pura coincidència. L'IMS és un institut secular, i Maena Juan va omplir la figura d'un sentit de compromís social en la línia del Concili Vaticà II i d'aquella església progressista cada cop més enyorada. Aquells temps ens semblen molt llunyans, ara que cada setmana sentim declaracions aberrants de bisbes i capellans d'aquí i d'allà. Maena Juan era ben conscient de l'allunyament de l'Església respecte de la societat, i s'ho mirava amb més ironia que altra cosa.

Vista en perspectiva, la seva trajectòria es va caracteritzar sobretot per la generositat. No la va preocupar fer-se un nom als moviments socials. Al contrari: el seu objectiu va ser obrir espais (espais físics i alhora espais de trobada i de reflexió) per als altres. Del seu llegat, queda molt especialment el record de Mar Sis, la casa que va néixer com a residència d'al·lotes joves i que tots els activistes de Palma d'una certa edat recorden, i la Fundació de Serveis de Cultura per al Poble, que continua la tasca de sindicalisme al servei de les persones més necessitades i que també ha ofert un lloc de reunió a entitats socials diverses. Alguna d'aquestes entitats, com ATTAC, va tenir en Maena una militant ben activa.

Un perfil de na Maena Juan, no seria complet sense referència al seu compromís feminista. Maena Juan va ser una feminista al peu del canó quan el feminisme no ocupava el lloc central a les lluites socials que feliçment ocupa avui. A més, el seu interès pel feminisme teòric diu molt de la curiositat intel·lectual d'una persona que es va conduir per la vida acompanyada per la lectura de la Bíblia i d'*El Capital*. Amb vuitanta anys ben complerts, estava al dia de lectures sobre la teoria *queer* i era de les persones del país que coneixien alguna cosa de les teoritzacions més avançades del feminisme cristià.

Tots aquests aspectes de la personalitat de Maena Juan els podrà conèixer el lector del volum *Maena Juan Marquès. Una dona de coratge*, aparegut fa poc a Lleonard Muntaner Editor. És un volum del gènere "llarga entrevista", un format que pot donar, com ho fa en aquest cas, resultats molt interessants.

Un llibre així permet una presència molt viva del personatge. Al llibre, el lector hi trobarà Maena amb tota la seva vitalitat i el seu bon humor inacabable (un caràcter ben diferent, per cert, del que devia tenir Simone Weil). Les entrevistadores són Maria Bonnín i Maria Salleras, dues dones que comparteixen moltes de les facetes de Maena que he comentat. Les converses varen tenir lloc durant els darrers mesos de vida de la protagonista, que era conscient que si el llibre no feia via, ella no seria a temps a la presentació. Finalment, Maena no anirà a cap presentació, però hi és tota en aquestes pàgines.

Àlvar Valls

Entre l'infern i la glòria

Maties Garcias

La biografia del sacerdot i poeta Jacint Verdaguer és novel·lesca. Ho és en el sentit que se sol donar a aquest terme, com a sinònim d'existència singular i fora del comú, agitada, plena de camins i de replecs, carregada de tensions, marcada per pujades i baixades vitals, matisada i enriquida per múltiples i significatives coneixences personals i emmarcada en diversitat d'escenaris i recorreguts. Jacint Verdaguer, el poeta nacional del XIX, el màxim cim de la Renaixença, el creador de la llengua literària contemporània, viu una existència novel·lesca, iniciada en el món pagès de la plana de Vic i culminada en el llit de mort a Vil·la Joana, la torre de Vallvidrera on l'acull el potentat Ramon Miralles en el darrer tram de vida.

Foto: CCMA

Entremig, Verdaguer ha cultivat amb passió la seva vocació literària i ha triomfat en els Jocs Florals i ha escrit grans llibres de poesia (*L'Atlàntida*, *Canigó*...); també s'ha guanyat la vida com a modest capellà rural i com a servidor espiritual de la fortuna més gran d'Espanya, el marquès de Comillas, a bord dels vaixells del qual Verdaguer s'ha embarcat per guarir-se de la mala salut que l'amenaça; ha trepitjat el país i s'ha encimbellat dalt les muntanyes més altes del Pirineu, sovint en solitari i només equipat amb una maleta i un paraigua, ensotanat i calçat amb sabata de ciutat; ha esdevingut un poeta premiat, reconegut i venerat per les multituds populars. Verdaguer ha assolit la glòria i ha esdevingut mite vivent.

Però l'estimada és terrible: el viatge a Terra Santa el sacseja espiritualment i el fa de cada vegada més exigent amb ell mateix i l'aboca a una vida sacerdotal intensa. Verdaguer cerca pràctiques pietoses marcades pel rigor, i fins i tot practica exorcismes. El seu bon nom se'n veu afectat, sobretot entre els sectors que abans l'aviciaven: el mecenes el foragita de palau; el bisbe de Vic el castiga, el reclou i li pren la facultat de dir missa; els amics i parents se'n distancien mentre l'acull gent pobra i mal vista pels poderosos. Mossèn Cinto s'ha de defensar a través d'articles de premsa escrits amb tremp reivindicatiu: són els que recull amb el títol *En defensa pròpia*, avui considerats un clàssic del periodisme d'opinió en català. Verdaguer ha caigut a l'infern.

El tram final de la seva vida transcorre entre un pis modest del barceloní carrer d'Aragó i la cambra de Vil·la Joana. En aquest indret muntanyenc en tenen cura els millors metges i servidors fidels; cada dia la població està informada de l'evolució del malalt amb un comunicat que s'exposa a la Casa de la Ciutat; les visites dels personatges més diversos i variats se succeeixen i són ateses en la mesura de les forces del pacient...

Verdaguer s'acosta a la mort i esclata una guerra entre dos bàndols: el catalanisme catòlic i el republicà, els burgesos i els homes i dones d'extracció popular, la família que li queda i els amics fidels. L'edició de l'obra, el testament, el sepeli... enfronten uns i altres.

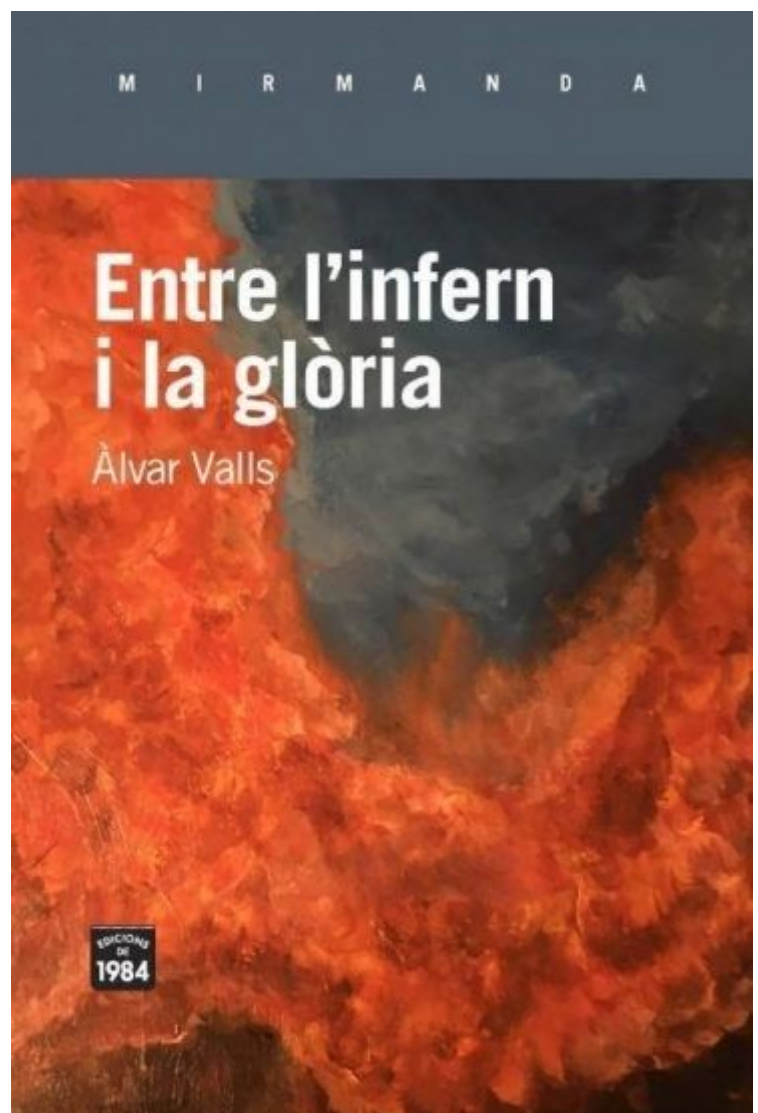
Tot plegat és la matèria d'una magna novel·la –més de mil pàgines– que ha escrit el periodista i narrador Àlvar Valls (Barcelona, 1947). És una obra amb una estructura rodona: amb salts cap al passat i cap als darrers mesos de vida del poeta. És una obra escrita en una llengua rica i variada, que incorpora fragments de poemes i proses verdaguerians ben inserits en la trama. És una obra que, sense abandonar la tensió novel·lesca, permet una lectura àgil i didàctica de la trajectòria biogràfica, la producció literària, la posició ideològica i la passió vital de Verdaguer, i tot emmarcat en el seu context històric i cultural. El llibre és llarg i demana temps. Però s'ho paga dedicar-n'hi, perquè està molt ben escrit i ensenya alhora que adelita.

Àlvar Valls.

Entre l'infern i la glòria.

Barcelona: 2020.

Edicions de 1984.. Col·lecció Mirmanda.

Gonçal López Nadal

I
El Diccionari
Gonçal López Nadal

A la tardor de l'any 1991, amb el professor Pep Servera, vaig viatjar a Nova Delhi per a participar al *Encuentro Indo-Hispánico en el siglo XXI*. Aquest tenia lloc al *Centre of Spanish, Portuguese, Italian and Latin American Studies de la Jawaharlal Nehru University (JNU)*. És, aqueixa, una Universitat jove -l'abril del 2019 va celebrar el seu 50è aniversari- ubicada al centre-sud de la capital índia; no supera els deu mil estudiants, ja que allà s'investiga i s'estudien, només, les llengües.

El centre d'estudis hispànics fou creat, l'any 1970, per l'hispanista bengalí Susnigdha Dey i pel sanscritista felanitxer Antoni Binimelis Sagrera. A les sessions acadèmiques del Simposi s'hi afegí una recepció del primer Ministre de l'Índia Narashima Rao. No endebades, el cap de Govern havia après l'espanyol amb el mestre Binimelis. Fou en aquella ocasió quan vaig conèixer Òscar Pujol.

Sis mesos després, aquest jove català, estudiant de doctorat a la *Banaras Hindu University (BHU)*, es desplaçava a Delhi per a trobar i afegir-se la delegació de la Universitat de les Illes Balears (UIB), presidida pel seu Rector, el Dr. Nadal Batle. Aquella visita va suposar un triple èxit: reivindicar Antoni Binimelis mitjançant sengles actes d'homenatge a la JNU i a la UIB; signar el primer conveni d'intercanvi acadèmic, científic i tècnic entre una universitat espanyola i una d'Índia i, a iniciativa del professor Climent Picornell, proposar a Òscar Pujol l'elaboració del primer diccionari sànskrit català.

Puc dir amb satisfacció que tots els objectius es compliren a la perfecció. A l'abril del 93 fou doblement presentat a Nova Delhi i al Casal de Cultura de Felanitx el volum primer del Memorial Antoni Binimelis. De llavors ençà, han estat nombrosos els intercanvis de professors entre la UIB i la JNU i els diversos cursos organitzats a la UIB sobre el món indi. I, *last but not the least*, el Diccionari Pujol, publicat per l'Enciclopèdia Catalana, va sortir al carrer l'any 2005.

Parlem de la darrera fita, la de major abast. En esdevenir jo, des dels mateixos inicis, l'enllaç personal entre Varanasi i Mallorca, voldria assenyalar alguns dels avatars que conegué l'evolució d'una tasca d'immenses dimensions duta a terme en circumstàncies difícils i amb uns mitjans econòmics certament esquistos. La Conselleria d'Educació i Cultura del Govern Balear va signar un contracte amb la UIB que pressuposava el lliurament en quatre anys del Diccionari Sànskrit Català que la UIB encarregà a Òscar Pujol a un cost d'1.200.000 pessetes anuals; és a dir, 600 euros mensuals.

Hom era conscient de la inviabilitat del projecte, màxim quan aquest no consistiria en la mera recopilació d'un parell de centenars de modismes, és a dir, d'un «aprendre sànskrit en tres dies». Amb tot i això, sabedors que el contracte era de fet un punt de partida, la cosa va anant endavant gràcies a les estades que Òscar Pujol féu a la UIB on impartí diversos cursos d'indologia als departaments de Filologia Catalana, Pedagogia i Filosofia i coordinà amb un equip de professors del departament de Català la feina pròpia del diccionari. Alternativament, Mercè Escrich, dona d'Òscar, impartí mitja dotzena de tallers i cursos de dansa índia a diversos centres culturals de Palma.

Passaren els quatre anys acordats i el diccionari prosseguia la seva gestació sense poder-ne oferir més que avenços parcials. Malgrat la generositat, extrema, de les parts afectades - des del mateix autor fins al Doctor Jaume Corbera, coordinador de l'equip d'experts en llengua catalana- no es podia a ni es volia precipitar un naixement prematur. Era del tot impossible complir l'acord establert entre l'Acadèmia i la Institució Política.

El 1996 la UIB canvià l'equip de Govern, com també succeí a la Direcció General de Cultura, i si bé el compromís romania, es trobava en un complicat, i lògic cul de sac. Record ben bé la visita que amb el vicerector Jaume Sureda vàrem fer al responsable de l'esmentada Direcció General, el senyor Jalme Gil Cuenca. Sorprenentment, aconseguírem dos anys de perllongament. Guanyàvem temps i, també, un poc, només, de benzina. D'aquest temps afegit conserv a la memòria les paraules d'un conseller quan, en un sopar diguem-ne institucional, protestava perquè li havien encolomat una partida per a finançar una mena de diccionari de "no sé qué lengua" al català.

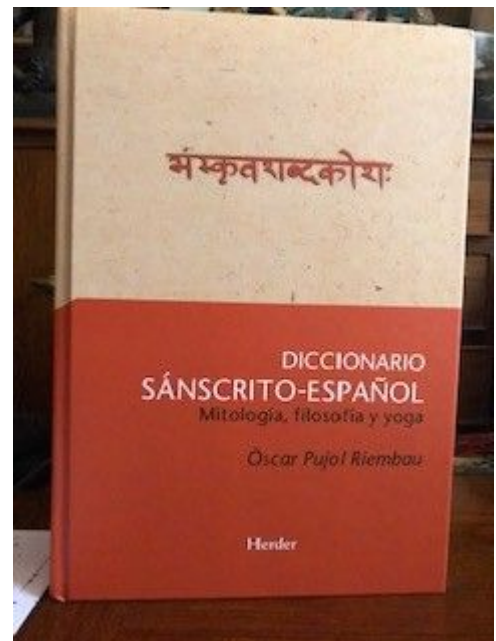
La mà de Conxa Sartorius, llavors Secretària General Tècnica a la Conselleria de Cultura, va ser providencial. Per sort, mentre les institucions afectades no sabien com tirar endavant i es donava per clos el conveni, als campus de la BHU i de la UIB es treballava de valent. Així, mentre des de la seva residència a Varanasi, Òscar Pujol compaginava el seu doctorat amb la redacció del diccionari, a l'edifici Ramon Llull de la UIB, sota la coordinació del professor Jaume Corbera, els professors Antoni I. Alomar, Nicolau Dolç, Joan Melià, Beatriu Defior, Rosa Maria Calafat i Gabriel Bibiloni - feien la seva. Òscar subsistia com bonament podia. I els seus col·laboradors treballaven de franc. Jo, ho confés, no sabia on ficar-me.

La conjuntura, emperò canvià, i a bé en començar el 2000. Amb els professors Damià Pons a la Conselleria d'Educació i l'esmentat Joan Melià a la Direcció General de Política Lingüística, i, un pèl més tard, amb la designació del Dr. Pujol com a Cap del Programa d'Estudis de Casa Àsia, es va recuperar el fil i, a la fi, es va albirar la sortida del túnel. Les gestions amb la Generalitat foren fluides. Finalment, Enciclopèdia Catalana hi va posar la resta.

El Diccionario **Roberto Carlos Miras**

El sànscrit renovella dia a dia, amb passos lents i fermes. Un munt de professors i estudiosos persisteixen a obrir portes a aquesta llengua que, dins un món global, no està gens morta. El sànscrit no deu ser sotmès a un simple estudi arqueològic; al contrari, requereix una anàlisi més pregona en totes i cadascuna de les seves variants. De fet, fins al present, hem enyorat un treball sincer i obert, fet per qui, seduït per la mateixa llengua, sigui capaç d'afrontar el seu ventall d'espais i continguts, fins i tot els que poden fugir a la nostra ment. I així, el que d'entrada podria confondre's amb un dietari, acabaria per esdevenir un Diccionari. Tot un avatar.

El primer consistí en la redacció del Diccionari Sànscrit-Català, publicat l'any 2005. Amb tot i això, lluny de representar una mera passa prèvia el Diccionari és imprescindible per a l'edició propera -i recent- del *Diccionario Sánscrito-Español*. Com no podia ser d'una altra manera, només hi ha un autor: Òscar Pujol Rimbau. D'ençà que es va doctorar a la *Banaras Hindu University* i, àdhuc abans, Pujol no s'ha aturat d'aprofundir sobre el més genuí sentit de les paraules d'aqueixa llengua; les ha viscudes íntimament i les ha sentides com a vertaderament pròpies fins al punt que semblava com si brollessin d'ell.

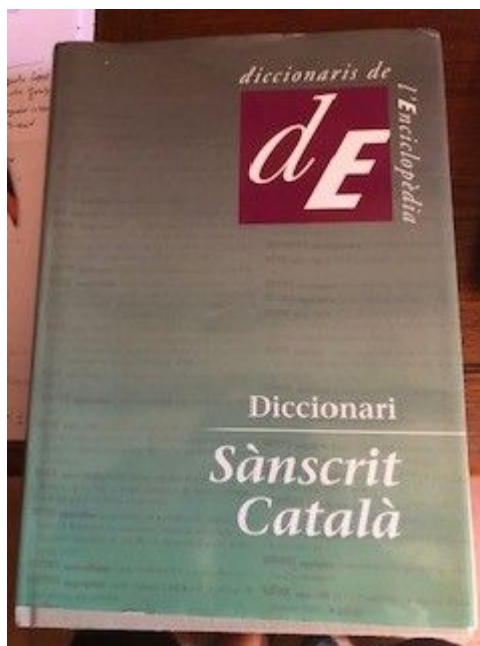
De fet, els seus viatges per Índia i altres bandes del món no únicament l'aporten un caramull de coneixements ans també li serveixen per a sumar-los a l'après del sànscrit. I això li ha conferit l'esperit de poder-les traduir. No endebades, en el pròleg a l'edició castellana de *Lamps of Fire (Lámparas de Fuego*, Paidós, 2009, plana 11) de Joan Mascaró -el traductor del sànscrit per excel·lència- Pujol ha escrit: *el traductor no només ha de ser fidel al text ans també a si mateix. La traducció serà el resultat d'una intersecció entre l'esperit del text original i el fet de sentir del traductor. En conseqüència, hi haurà una comunió de dos esperits. No es tracta solament que en cada lectura es descobreixin nous significats, ans que cada una d'elles eixampli l'horitzó de la mateixa ignorància fent que hom sigui més humil i, per tant, més propens al coneixement».*

Parlem del *Diccionari*. Com el mateix Pujol assenyala al primer paràgraf de la *Introducció*, " *No es tracta d'una simple traducció ans més aviat d'una versió renovada i millorada en molts aspectes, s'han revisat els articles enciclopèdics i s'ha millorat notablement el tractament de la flora índia, atesa la seva dimensió americana, la llengua espanyola posseeix un ric vocabulari botànic. Més enllà d'aqueixes revisions i esmenes pertinents, el present Diccionari no constitueix una ampliació notable i tan sols un canvi d'estructura respecte al Diccionari sobre el qual és basat.*

Naturalment,-encara que hi ha pocs- el temps que hi ha de la publicació del Diccionari (2005) a l'inici del *Diccionari* (2011) permet la seva "actualització" i la incorporació dels modismes concrets esmentats. La mateixa *Introducció* ho fa palès. Amb tot i això, com ell mateix remarca ha consistit en la presentació de les dues etimologies, la dels gramàtics sànscrits de l'escola de Panini i la de la filologia comparada.

S'ha emprat la terminologia tècnica de les grans escoles filosòfiques d'Índia, especialment el **Samkhya, el Vedanta, el Nyaya-Vaisika i el Ioga**. Recordem títols de treballs seus com *Patañjali, Yogosutra. Los Aforismos del Yoga*, o, juntament amb Laia Villegas Torres el *Diccionari del Yoga*. Ella, juntament amb Mercè Escrich Vidal, Armando Rentería Torres i Oriol Gil Sanchís, figura com a col·laboradora en aquesta segona tasca, talment ingent, que implica la confecció del *Diccionari Sánscrito-Español*.

A diferència de l'anterior, aquest inclou un subtítol: *Mitologia, Filosofía y Yoga*. L'explicació, senzilla, es reflecteix a una conversa amb l'autor, publicada a *La Vanguardia* (3 de març del 2006) sota el sucós títol *Cabalgando al tigre*: "El sànscrit-sostenia Pujol- *pot expressar moltes idees amb molt poques paraules. A aconseguir-ho dedicaven els seus esforços els seus gramàtics. N'ha una dita: «d'estalviar mitja vocal se n'alegraven tant de fer un infant».* Ara ho reafirma sense anar-se'n per les bardisses: "El sànscrit és certament una llengua molt rica i els seus vocables mostren una marcada tendència a la polisèmia".

Fa un grapat d'anys, l'estudiós Wilfried Stroth declarava: *El llatí és mort: visca el llatí!* És d'esperar que a aquest nou diccionari que ofereix Òscar Pujol li passi el mateix. Ell i la seva demostrada constància -apresa, com ell mateix diu, de l'exemple dels seus pares- són la millor de les garanties.

és per riure

número 97

l'altra mirada

Contraportada

setembre 2020

FORMACIÓ MUNICIPALISTA

ESCOLA DE POLÍTIQUES LOCALS

(2ª edició - ON LINE)

Els ajuntaments, moltes vegades considerats una institució menor, són el primer esglaió de la democràcia i un espai fonamental des d'on plantejar polítiques transformadores.

L'objectiu d'aquesta escola és formar les persones participants en els fonaments i les alternatives de política pública en l'àmbit local, així com en els instruments per fer-la possible, tot aprofitant les experiències municipalistes existents, sense deixar de tenir en compte el context de la pandèmia i com aquesta afecta també les institucions i les polítiques municipals.

El curs està adreçat a regidores i regidors i activistes de l'àmbit local interessats en adquirir aquesta formació i posar-la en pràctica. La formació serà impartida fins a nou avis en streaming, però tot facilitant la interacció entre participants.

Programa

(7 sessions, els dimecres de 18 a 19:30h)

16 DE SETEMBRE

ORGANITZACIÓ, MODERNITZACIÓ I
GOVERNANÇA DELS AJUNTAMENTS

23 DE SETEMBRE

POLÍTIQUES SOCIALS I SERVEIS
MUNICIPALS PER COMBATRE LES
DESIGUALTATS

30 DE SETEMBRE

MEDI AMBIENT I CANVI CLIMÀTIC

7 D'OCTUBRE

URBANISME I TERRITORI

14 D'OCTUBRE

ELS AJUNTAMENTS COM A MOTOR
DE DESENVOLUPAMENT ECONÒMIC

21 D'OCTUBRE

COMUNICAR DES DELS
AJUNTAMENTS

28 D'OCTUBRE

EMPODERAR LA CIUTADANIA: EL
PAPER DELS AJUNTAMENTS

Fundacions
Darder
Mascaró

INSCRIPCIONS: info@FUNDACIONSDARDERMASCARO.CAT,

o a través de la teva agrupació